

37

Ερευνητικά
Κείμενα

Φεβρουάριος 2024

Διερεύνηση και αξιολόγηση του ενεργειακού αντίκτυπου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου της εστίασης

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

imegsevee.gr

Ευθύμιος Ζέρβας

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

Διερεύνηση και αξιολόγηση του ενεργειακού αντίκτυπου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου της εστίασης

Ευθύμιος Ζέρβας

IME ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων

Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας

Αριστοτέλους 46, 104 33 Αθήνα

Τηλ: 210 8846852

Email: info@imegsevee.gr

www.imegsevee.gr

Τίτλος: «Διερεύνηση και αξιολόγηση του ενεργειακού αντίκτυπου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου της εστίασης»

Τύπος δημοσίευσης: Ερευνητικά Κείμενα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Χρονολογία δημοσίευσης: Φεβρουάριος 2024, Νο 37

Συγγραφέας: Ευθύμιος Ζέρβας

Σελιδοποίηση: Ιωάννα Καλουμένου, Γιάννη Μισεντζής

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ζέρβας, Ευθ. (2024), «Διερεύνηση και αξιολόγηση του ενεργειακού αντίκτυπου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου της εστίασης», *Ερευνητικά Κείμενα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ*, 37/2024, Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Οι γνώμες και τα επιχειρήματα που διατυπώνονται στο παρόν Ερευνητικό Κείμενο δεσμεύουν τους συντάκτες του και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη τις επίσημες θέσεις του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και της ΓΣΕΒΕΕ

Το παρόν ερευνητικό κείμενο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Θεσμική, ερευνητική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση της ΓΣΕΒΕΕ» με κωδικό ΟΠΣ 5001290. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014–2020».

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Διερεύνηση και
αξιολόγηση του
ενεργειακού
αντίκτυπου στις
μικρομεσαίες
επιχειρήσεις
του κλάδου της
εστίασης**

Βιογραφικό συγγραφέα

Ο καθηγητής Ευθύμιος Ζέρβας είναι Χημικός Μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, με διδακτορικό στη Χημεία από το Πανεπιστήμιο Haute Alsace και το Institut Français du Pétrole, Γαλλία. Στο παρελθόν εργάστηκε στη Renault της Γαλλίας, αλλά και σε άλλες Εταιρείες, Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Ινστιτούτα στη Γαλλία και την Ελλάδα (Total και Ecole des Mines de Nantes στη Γαλλία, ΕΚΕΤΑ και Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης στην Ελλάδα).

Σήμερα είναι Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Αναπληρωτής Κοσμήτορας της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Βιώσιμου Σχεδιασμού, Διευθυντής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός» και Διευθυντής του «Εργαστηρίου Τεχνολογίας και Πολιτικής Ενέργειας και Περιβάλλοντος». Οι τρέχουσες ερευνητικές του δραστηριότητες επικεντρώνονται στην αλυσίδα: «καύσιμα / καύση / ενέργεια / μεταφορές / εκπομπές / ρύπανση / κλιματική αλλαγή», με παράλληλες εφαρμογές σε θέματα βιωσιμότητας, στις απόψεις του κοινού για ενεργειακά και περιβαλλοντικά ζητήματα, στη χημική ανάλυση, στα προϊόντα καπνού, στη νομοθεσία και στα οικονομικά της ενέργειας και του περιβάλλοντος.

Είναι συγγραφέας 126 άρθρων στο Scopus, έχοντας περισσότερες από 2.700 αναφορές μέχρι σήμερα (h-index 28) (3.330 αναφορές και h-index 32 στο Google Scholar) και περισσότερες από 280 παρουσιάσεις σε εθνικά και διεθνή συνέδρια. Βρίσκεται στη λίστα των 2% κορυφαίων επιστημόνων παγκοσμίως, που δημοσιεύθηκε πρόσφατα από το Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ (<https://journals.plos.org/plosbiology/article?id=10.1371/journal.pbio.3000384>). Συμμετέχει σε διάφορα ευρωπαϊκά, εθνικά και ιδιωτικά χρηματοδοτούμενα ερευνητικά έργα. Είναι εμπειρογνώμονας και πρόεδρος της Ανεξάρτητης Συμβουλευτικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα Χαρακτηριστικά Αρώματα των Προϊόντων Καπνού, καθώς και εμπειρογνώμονας στα προϊόντα καπνού και ατμίματος του Γαλλικού Οργανισμού ANSES. Ήταν επίσης εταίρος της πρώτης ευρωπαϊκής κοινής δράσης για τον έλεγχο του καπνού και είναι σήμερα μέλος άλλων εθνικών και διεθνών επιτροπών που αφορούν περιβαλλοντικά θέματα και θέματα καπνικών προϊόντων.

**Διερεύνηση και
αξιολόγηση του
ενεργειακού
αντίκτυπου στις
μικρομεσαίες
επιχειρήσεις
του κλάδου της
εστίασης**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	13
Διεξαγωγή της έρευνας και συμπλήρωση του ερωτηματολογίου	14
Αποτελέσματα της έρευνας	16
Συμπεράσματα και προτάσεις	51
Κυριότερα αποτελέσματα	52
Περιορισμοί της έρευνας	54
Συμπεράσματα	54
Προτάσεις	55
Βιβλιογραφία	55

Εισαγωγή

Εδώ και κάποιο διάστημα, αλλά ειδικά μετά το 2021, η τιμή των καυσίμων έχει σημειώσει μεγάλη αύξηση (ΑΔΜΗΕ 2023, ΡΑΕ 2023, Eurostat 2023). Επίσης, διαφορετικές ενεργειακές πηγές επηρεάζουν με διαφορετικό τρόπο το κόστος παραγωγής για τις επιχειρήσεις, ακόμη και πριν την απότομη άνοδο των τιμών ενέργειας που παρατηρήθηκε από τον Ιούνιο του 2021. Αποκτά προτεραιότητα επομένως ο προσδιορισμός του φαινομένου στην Ελλάδα και ειδικότερα στο χώρο του επιχειρείν, καταγράφοντας τις πραγματικές του διαστάσεις, στις πολλαπλές εκφάνσεις του φαινομένου.

Ο Τύπος έχει αρκετή αρθρογραφία για το φαινόμενο της αύξησης της τιμής της ενέργειας και των επιπτώσεων που έχει στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (βλέπε βιβλιογραφικές αναφορές). Να τονιστεί ότι στην πρώτη φάση διεξαγωγής της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκε ενδελεχής βιβλιογραφική επισκόπηση, όμως δε βρέθηκε καμία εργασία που να ασχολείται με το θέμα αυτό ούτε στην Ελλάδα ούτε σε άλλη χώρα του εξωτερικού. Συνεπώς, η έρευνα αυτή είναι πλήρως πρωτότυπη.

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στην ενεργειακή δαπάνη, ώστε να αποτυπωθεί η έκτασή της στον συγκεκριμένο κλάδο, λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικότερες διαστάσεις του. Ο προβληματισμός σχετικά με την ενεργειακή δαπάνη προκύπτει μετά την αύξηση της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας και των καυσίμων το τελευταίο χρονικό διάστημα. Επίσης, από την μακροχρόνια αβεβαιότητα που υπάρχει για την τιμή, παρά την πρόσφατη αποκλιμάκωσή της.

Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας είναι τα ακόλουθα:

- Ποια είναι η κατανάλωση ενέργειας όπως αποτιμάται στις κυρίαρχες μονάδες μέτρησης;
- Πόσο έχει μεταβληθεί η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας και των καυσίμων που πληρώνει ο τομέας της εστίασης;
- Ποια είναι η χρήση καυσίμων καύσης, ειδικότερα για τα αέρια, υγρά και στερεά καύσιμα και για το πώς αυτά μεταφέρονται και χρησιμοποιούνται στην επιχείρηση, για θέρμανση ή για την παραγωγική διαδικασία της επιχείρησης;
- Τι ποσοστό επί του τζίρου αντιπροσωπεύουν οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού ρεύματος και των καυσίμων ανά κατηγορία παραγωγικής δραστηριότητας;
- Πώς διαφοροποιείται το κόστος κατά ειδικότερο κλάδο, μέγεθος επιχείρησης, τόπο εγκατάστασής της, κτλ.;
- Ποιες είναι οι απόψεις των επαγγελματιών του χώρου;
- Υπάρχουν ρεαλιστικά και εφαρμόσιμα μέτρα αντιμετώπισης της, τόσο για την τιμή της ενέργειας όσο και για αυτή των καυσίμων;

Ζητούμενο είναι να γίνει γνωστό σε ποιο βαθμό έχουν θιγεί οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις της εστίασης από την αύξηση της τιμής της ενέργειας και των καυσίμων. Για την πραγματοποίηση της, δημιουργήθηκε ειδικό ερωτηματολόγιο, το οποίο έχει αποσταλεί σε έναν σημαντικό αριθμό επαγγελματιών του κλάδου. Στη συνέχεια, έγινε στατιστική επεξεργασία του ώστε να εξαχθούν τα συμπεράσματα.

Διεξαγωγή της έρευνας και συμπλήρωση του ερωτηματολογίου

Για την διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε κατάλληλο ερωτηματολόγιο, το οποίο παρουσιάζεται στη συνέχεια. Αποτελείται από 28 ερωτήσεις, χωρισμένες σε 7 κατηγορίες.

Οι ερωτήσεις είναι οι παρακάτω. Σε κάποιες υπήρχαν συγκεκριμένα πεδία απαντήσεων, σε άλλες ήταν ελεύθερα. Τα πεδία παρουσιάζονται στα αποτελέσματα.

A.1. Σε ποια περιφέρεια βρίσκεστε;

A.2. Σε ποια πόλη βρίσκεστε;

A.3. Βρίσκεστε πάνω σε παραλία, ποτάμι, λίμνη, με ωραία θέα (σε φυσικό τοπίο, μνημείο, κ.λπ.);

B.1. Πόσα τετραγωνικά μέτρα είναι ο κλειστός χώρος της επιχείρησής σας;

B.2. Σερβίρετε σε εξωτερικό χώρο (αυλή, πεζοδρόμιο, πλατεία κ.λπ.);

B.3. Αν ναι, περίπου πόσα τετραγωνικά μέτρα είναι ο εξωτερικός χώρος;

Γ.1. Λειτουργείτε όλο το χρόνο ή μόνο κάποια περίοδο;

Γ.2. Πόσους εργαζόμενους απασχολείτε κατά μέσο όρο ετησίως;

Γ.3. Ποιος ήταν περίπου ο ετήσιος τζίρος σας το 2022;

Δ.1. Είσατε εστιατόριο, καφέ, μπαρ ή επιχείρηση κέτερινγκ;

Δ.2. Πόσα διαφορετικά πιάτα διαθέτετε (συνολικά: ορεκτικά, σαλάτες, κυρίως πιάτα, κ.τλ.); (αν δε σερβίρετε, βάλτε μηδέν)

E.1. Εκτός από ηλεκτρική ενέργεια, χρησιμοποιείτε άλλα καύσιμα;

E.2. Αν χρησιμοποιείτε άλλα καύσιμα, προσδιορίστε ποια:

Z.1. Πόσο ήταν περίπου ο ετήσιος λογαριασμός της ηλεκτρικής ενέργειας το 2021;

Z.2. Πόσο ήταν περίπου ο ετήσιος λογαριασμός της ηλεκτρικής ενέργειας το 2022;

Z.3. Πόσο ήταν περίπου ο συνολικός λογαριασμός της ηλεκτρικής ενέργειας το πρώτο εξάμηνο του 2023;

Z.4. Πόσο ήταν περίπου ο ετήσιος λογαριασμός των άλλων καυσίμων σας το 2021;

Z.5. Πόσο ήταν περίπου ο ετήσιος λογαριασμός των άλλων καυσίμων σας το 2022;

Z.6. Πόσο ήταν περίπου ο συνολικός λογαριασμός των άλλων καυσίμων σας το πρώτο εξάμηνο του 2023;

Z.7. Πληρώνετε τακτικά τους λογαριασμούς της ενέργειας/καυσίμων ή έχετε χρέη;

Z.8. Πληρώνετε όλο και λιγότερο τακτικά τους λογαριασμούς σας ενέργειας;

H.1. Θεωρείτε ότι η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας είναι:

H.2. Θεωρείτε ότι η τιμή των άλλων καυσίμων είναι:

H.3. Θεωρείτε ότι η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας και των καυσίμων είναι αποτρεπτική για την ανάπτυξη της επιχείρησής σας;

H.4. Θεωρείτε ότι η τιμή της κιλοβατώρας πρέπει να διαμορφώνεται καθημερινά με βάση το χρηματιστήριο ή να ανακοινώνεται από τους παρόχους μία φορά κάθε εβδομάδα, μήνα, χρόνο, ώστε οι επιχειρήσεις να γνωρίζουν ποιο είναι το κόστος;

H.5. Θεωρείτε ότι οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να συμμετέχουν στην διαμόρφωση της τιμής της ενέργειας;

H.6. Θεωρείτε ότι η τιμή της ενέργειας πρέπει να επιδοτείται στον κλάδο σας;

H.7. Τι προτάσεις έχετε προς την πολιτεία για τον έλεγχο της τιμής της ενέργειας;

Η πρώτη αποστολή του ερωτηματολογίου έγινε στις 27/7/2023. Επειδή, λόγω της καλοκαιρινή περιόδου, υπήρχαν πολύ λίγες απαντήσεις στις επόμενες μέρες, έγιναν δύο ενέργειες:

- Μία δια ζώσης επικοινωνία με εστιατόρια/μπαρ σε διάφορες περιοχές της πρωτεύουσας: Νέα Φιλαδέλφεια, Περιστέρι, Ηλιούπολη, Καλλιθέα, Αθήνα (Πετράλωνα, Ψυρρή, Κυψέλη, Παγκράτι), Πειραιάς (Ζέα, Πειραιϊκή) παροτρύνοντάς τους να το συμπληρώσουν.
- Μία τηλεφωνική επικοινωνία με επαγγελματίες από διάφορες πόλεις της Ελλάδας ώστε να ενημερώσουν τους εστιατορες/μπαρ.

Σε κάθε επικοινωνία, ζητήθηκε από τους εστιατορες/μπαρ να ενημερώσουν συναδέλφους του για το ερωτηματολόγιο.

Στις 18 Αυγούστου 2023 ολοκληρώθηκε η συλλογή των ερωτηματολογίων και συλλέχθηκαν συνολικά 335 ερωτηματολόγια. Η στατιστική επεξεργασία έγινε με τη χρήση 2 πακέτων:

- Microsoft Excel
- Statistical Package for Social Sciences (SPSS)

Αποτελέσματα της έρευνας

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα ευρήματα της έρευνας για την κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου, καθώς και διάφορες συσχετίσεις μεταξύ των.

Σύνολο απαντήσεων

Μέχρι τις 18 Αυγούστου 2023 που ολοκληρώθηκε η συλλογή του ερωτηματολογίου, συλλέχθηκαν 335 έγκυρες απαντήσεις. Εξ αυτών απορρίφθηκαν 16, καθώς ορισμένες απαντήσεις ήταν λάθος συμπληρωμένες. Οι έγκυρες απαντήσεις ήταν συνεισώς 319.

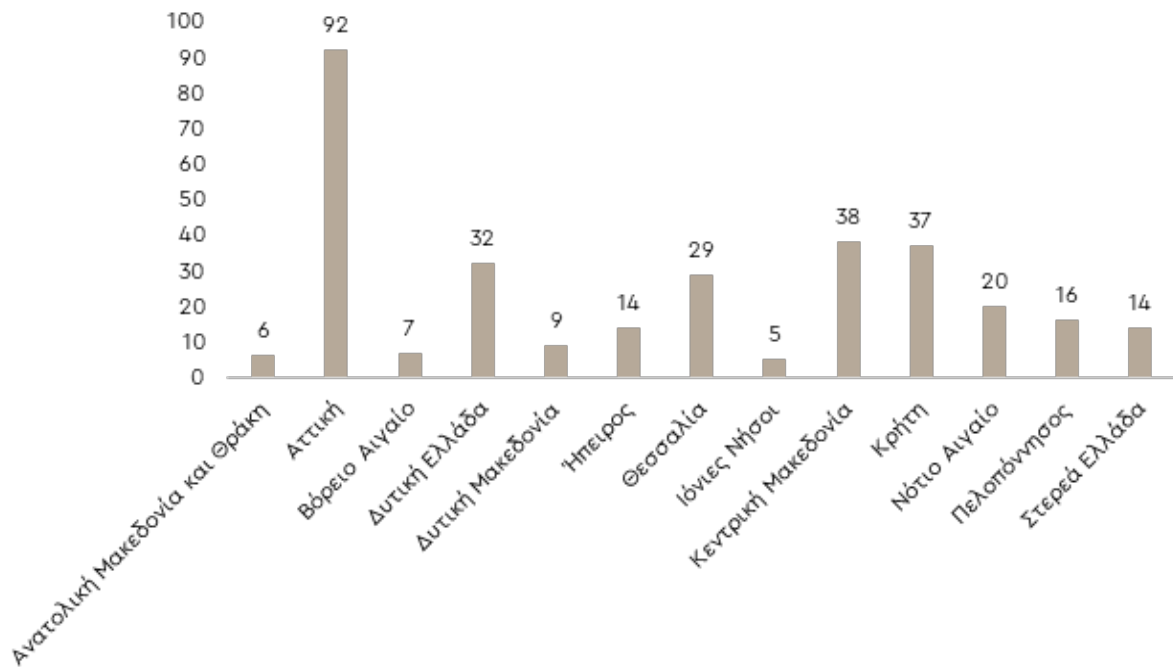
A1. Σε ποια περιφέρεια βρίσκεστε;

Το Σχήμα 1 δείχνει τον αριθμό των απαντήσεων ανά περιφέρεια.

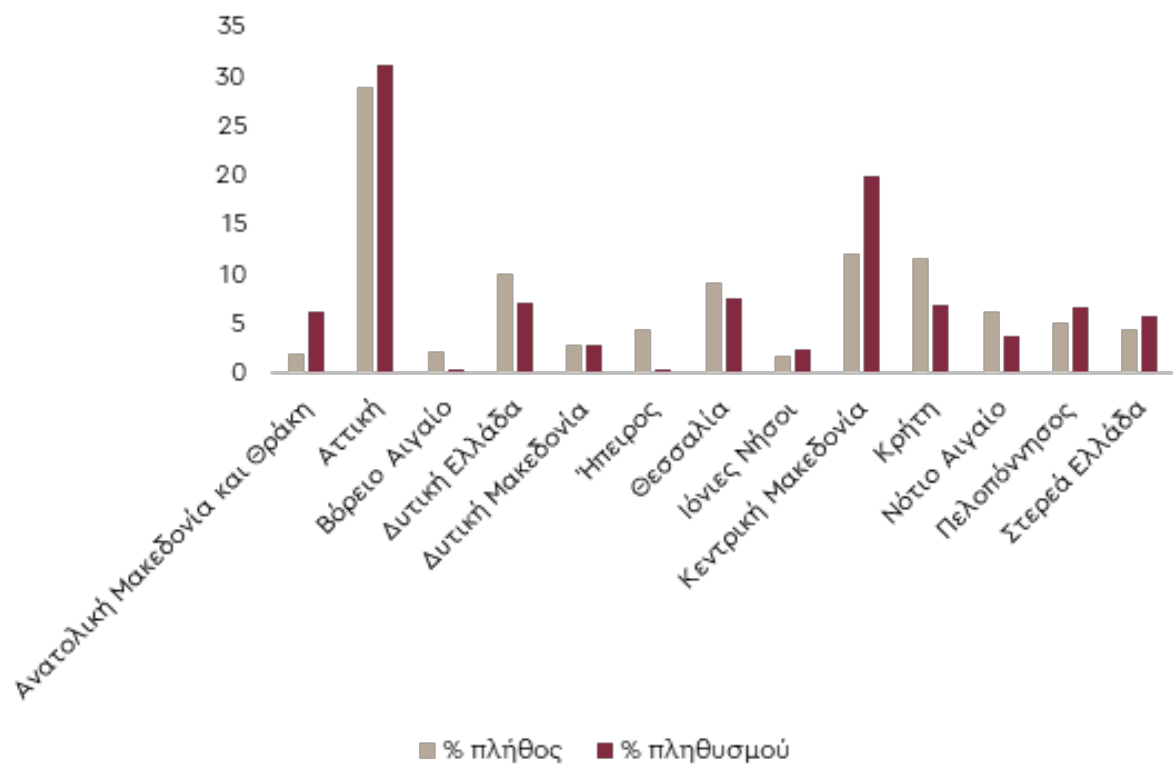
Το Σχήμα 2 απεικονίζει το ποσοστό των απαντήσεων ανά περιφέρεια συγκριτικά με το ποσοστό του πληθυσμού ανά περιφέρεια. Παρατηρείται μία αρκετά καλή συμφωνία των δύο ποσοστών.

Το σχήμα 3 δείχνει την συσχέτιση των δύο παραπάνω ποσοστών, όπου φαίνεται μία αρκετά καλή γραμμική συσχέτιση ($r^2=0,83$). Συμπεραίνεται λοιπόν ότι το δείγμα των επιχειρήσεων είναι αντιπροσωπευτικό ως προς τον πληθυσμό των περιφερειών της Ελλάδας.

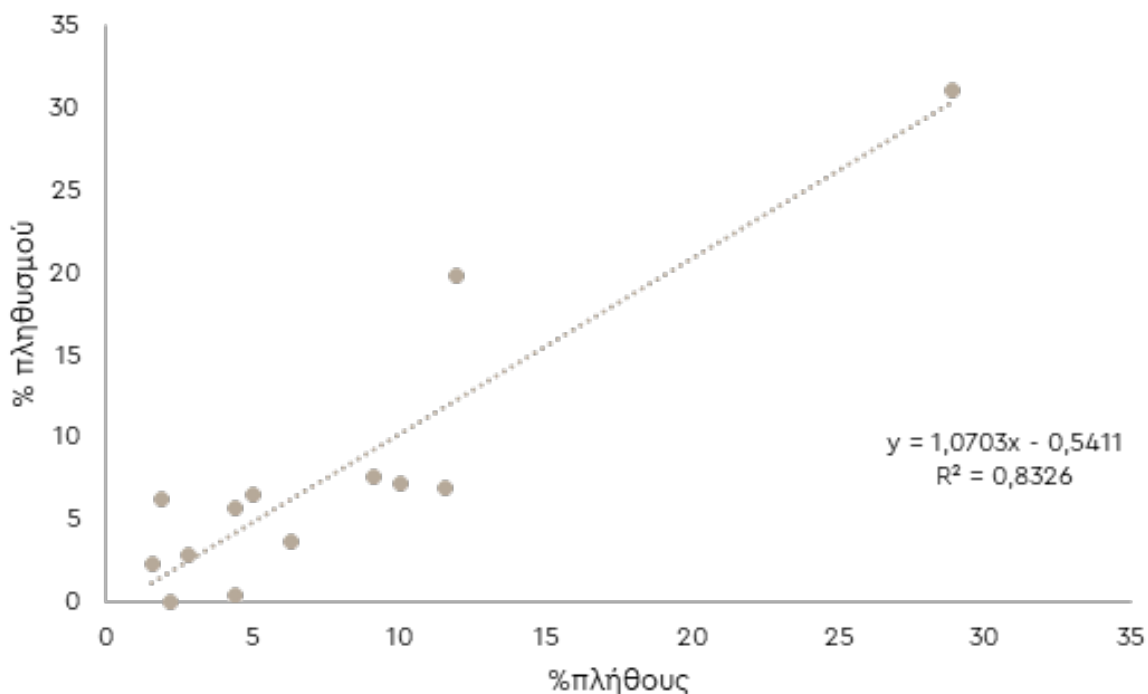
Σχήμα 1. Αριθμός απαντήσεων ανά περιφέρεια

Σχήμα 2. Ποσοστό απαντήσεων ανά περιφέρεια και ποσοστό πληθυσμού ανά περιφέρεια

Σχήμα 3. Συσχέτιση του ποσοστού του πληθυσμού ανά περιφέρεια με το ποσοστό των απαντήσεων ανά περιφέρεια

A2. Σε ποια πόλη βρίσκεστε;

Ο Πίνακας 1 δείχνει τον αριθμό των απαντήσεων ανά πόλη της Ελλάδας. Γενικά, παρατηρείται ότι ο αριθμός είναι ανάλογος του πληθυσμού των πόλεων. Επειδή αρκετές απαντήσεις δεν είναι συγκεκριμένες, πχ Αθήνα ή προάστια της Αθήνας, δεν έγινε αναλυτική επεξεργασία αυτών των δεδομένων.

Πίνακας 1. Αριθμός απαντήσεων για την κάθε πόλη που έχει δηλωθεί

Πόλη	Αριθμός
Αγία Παρασκευή	1
Αγρίνιο	3
Αθήνα	63
Αλεξανδρούπολης	1
Βόλος	11
Γάζι	1
Γύθειο	1
Ελευσίνα	2
Ερμούπολη	1
Εύοσμος	4
Ζάκυνθος	2
Ζωγράφου	6
Ηγουμενίτσα	1

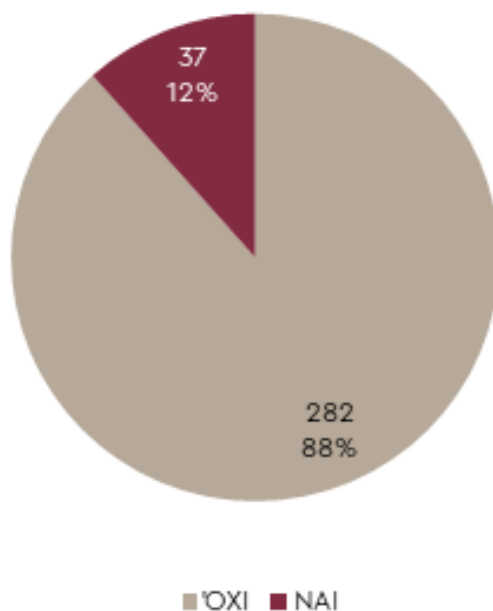
Ηλιούπολη	1
Ηράκλειο	20
Θεσσαλονίκη	30
Θήβα	2
Ιεράπετρα	3
Ίλιον	3
Ιστιαία	1
Ιωάννινα	10
Καβάλας	1
Καλαμαριά	1
Καλαμάτα	7
Καλαμπάκα	2
Καρδίτσα	1
Καστοριά	2
Κέρκυρα	3
Κοζάνη	5
Κομοτηνή	2
Κόρινθος	4
Κως	2
Λαγκαδάς	1
Λαμία	3
Λάρισα	11
Λέσβος	5
Μεσολόγγι	2
Μυτιλήνη	1
Νάξος	4
Νέα Σμύρνη	1
Ξάνθη	2
Πάτρα	22
Πειραιάς	15
Πρέβεζα	3
Πτολεμαΐδα	2
Πύργος	5
Ρέθυμνο	3
Ρόδος	13
Σέρρες	1
Σταυρούπολη	1
Τρίκαλα	4
Τρίπολη	4
Χαλκίδα	8
Χανιά	10
Χίος	1

A.3. Βρίσκεστε πάνω σε παραλία, ποτάμι, λίμνη, με ωραία θέα (σε φυσικό τοπίο, μνημείο, κ.λπ.);

Το 88% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι δε βρίσκονται σε ένα ιδιαίτερο σημείο, όπως παραλία, ποτάμι, λίμνη, με ωραία θέα (σε φυσικό τοπίο, μνημείο, κ.λπ.), ενώ το 12% ότι έχουν αυτό το χαρακτηριστικό. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 4.

Σχήμα 4. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Α3 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό).

A.3. Βρίσκεστε πάνω σε παραλία, ποτάμι, λίμνη, με ωραία θέα (σε φυσικό τοπίο, μνημείο, κτλ);

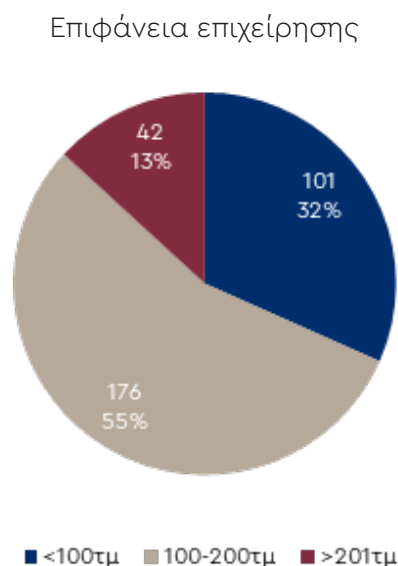
B.1. Πόσα τετραγωνικά μέτρα είναι ο κλειστός χώρος της επιχείρησής σας;

Λίγο περισσότερο από τις μισές επιχειρήσεις (55,2%) δήλωσαν επιφάνεια 100–200 τ.μ., το ένα τρίτο περίπου (31,7%) κάτω από 100 τ.μ., ενώ πάνω από 200 τ.μ. δηλώνει το 13,2% των επιχειρήσεων. Η ανάλυση δεν έδειξε να υπάρχει κάποια στατιστικά σημαντική συσχέτιση της επιφάνειας της επιχείρησης με την περιφέρεια που βρίσκεται ή με την τοποθεσία (παραλία, κ.λπ.). Ο συνολικός μέσος όρος της εσωτερικής επιφάνειας είναι 134,8 τ.μ.

Πρέπει να τονιστεί ότι η επιφάνεια του εσωτερικού χώρου έχει άμεση σχέση με την κατανάλωση ενέργειας της επιχείρησης, καθώς ο χώρος αυτός πρέπει να θερμανθεί ή να ψυχθεί στο χειμώνα και το καλοκαίρι αντίστοιχα.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 5.

Σχήμα 5. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση B1 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

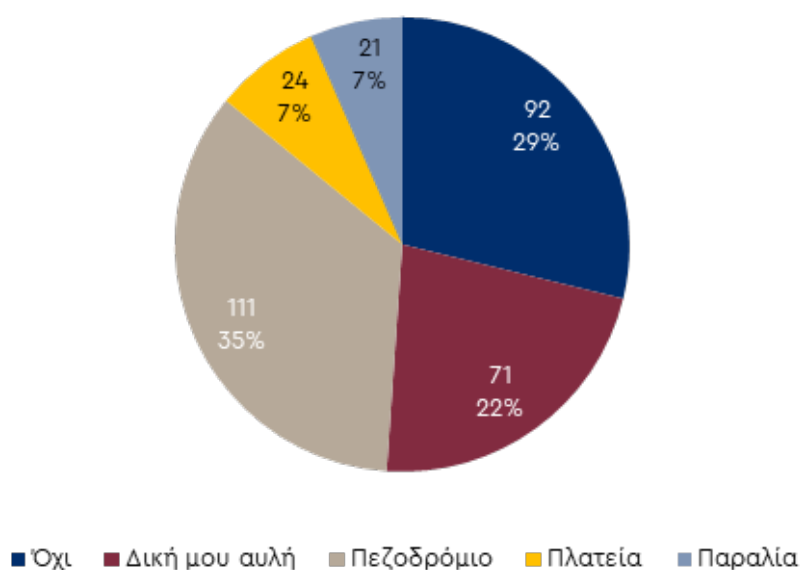
B.2. Σερβίρετε σε εξωτερικό χώρο (αυλή, πεζοδρόμιο, πλατεία κ.λπ.);

Λιγότερο από το ένα τρίτο των απαντήσεων (28,8%) δε σερβίρει σε εξωτερικό χώρο, ενώ οι υπόλοιπες, δηλαδή το 71,2% των απαντήσεων, σερβίρουν σε κάποιο εξωτερικό χώρο δείχνοντας έτσι πόσο σημαντική είναι η ύπαρξη εξωτερικού χώρου για τον κλάδο. Από τις επιχειρήσεις που σερβίρουν σε εξωτερικό χώρο, το ένα τρίτο του συνόλου των επιχειρήσεων (34,8%) δήλωσαν ότι σερβίρουν σε πεζοδρόμιο, το ένα τέταρτο (22,3%) σε δική του αυλή, ενώ το 7,5% και 6,6% αντίστοιχα σερβίρουν σε πλατεία και παραλία. Τα ποσοστά αυτά δεν έχουν κάποια στατιστικά σημαντική σχέση με την περιφέρεια που βρίσκεται η επιχείρηση ή την επιφάνειά της.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 6.

Σχήμα 6. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Β2 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

Β.2. Σερβίρετε σε εξωτερικό χώρο (αυλή, πεζοδρόμιο, πλατεία κ.λπ.);

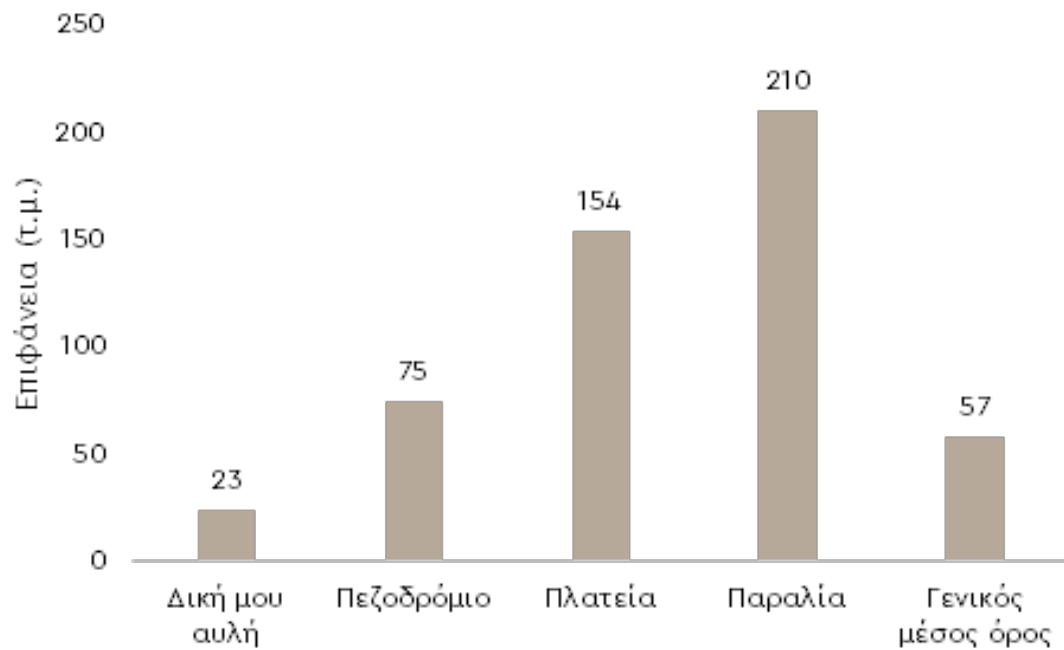
Β.3. Αν ναι, περίπου πόσα τετραγωνικά μέτρα είναι ο εξωτερικός χώρος;

Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις, η μέση επιφάνεια της αυλής είναι 78 τ.μ., αυτής του πεζοδρομίου που καταλαμβάνουν είναι 31 τ.μ., στην πλατεία 51 τ.μ. και 84 τ.μ. στην παραλία. Ο συνολικός μέσος όρος της εξωτερικής επιφάνειας είναι 57 τ.μ. Η επιφάνεια αυτή δεν έχει κάποια στατιστικά σημαντική σχέση με την περιφέρεια που βρίσκεται η επιχείρηση και την τοποθεσία της. Επίσης, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της επιφάνειας του εσωτερικού και εξωτερικού χώρου ($r=0,325$).

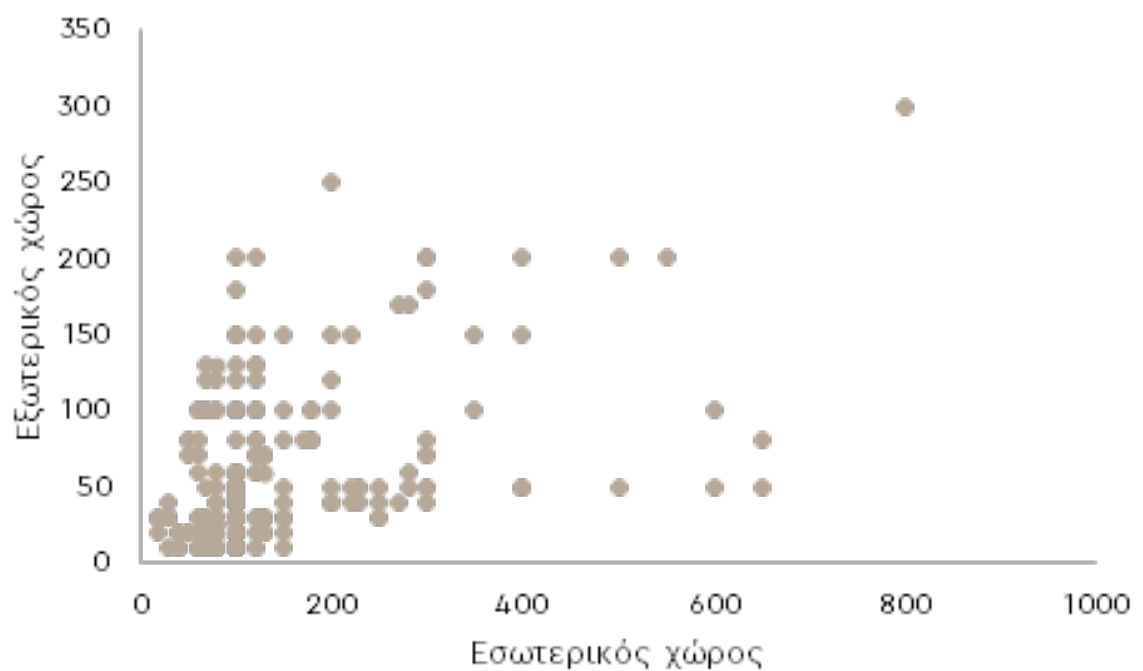
Πρέπει να τονιστεί ότι ο εξωτερικός χώρος δεν έχει άμεση σχέση με την κατανάλωση ενέργειας της επιχείρησης, καθώς η κυριότερη δαπάνη είναι του φωτισμού, η οποία συχνά είναι δημοτική (πλατείες, πεζοδρόμια, κ.λπ.).

Τα αποτελέσματα φαίνονται στα Σχήματα 7 και 8.

Σχήμα 7. Μέση επιφάνεια εξωτερικού χώρου, συνολικού και ανά κατηγορία

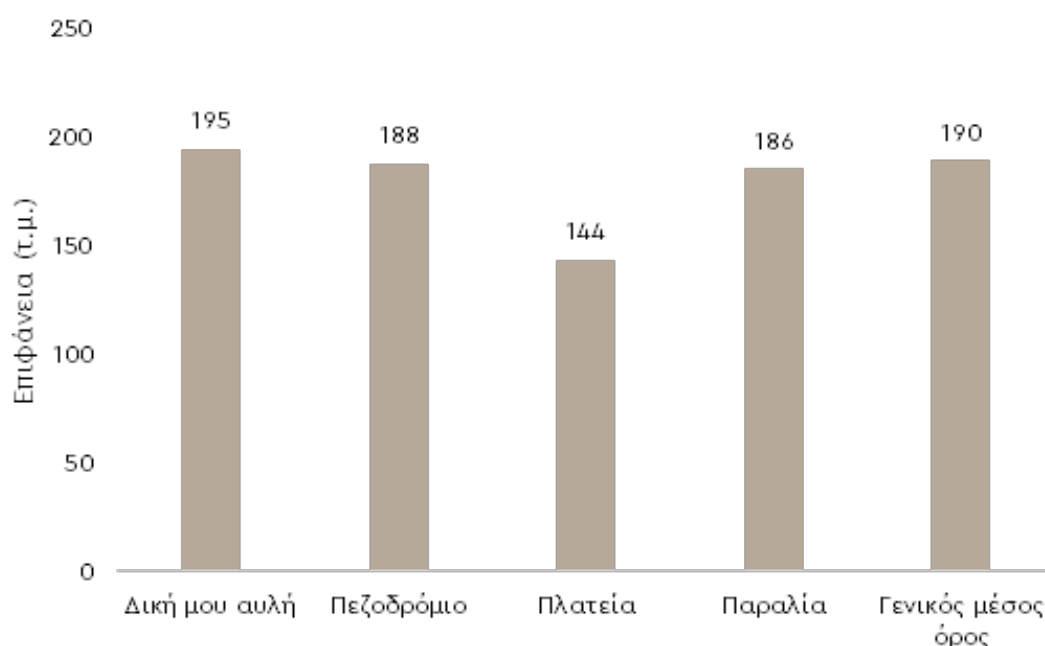
Σχήμα 8. Συσχέτιση εσωτερικού /εξωτερικού χώρου.

Συνολικός χώρος

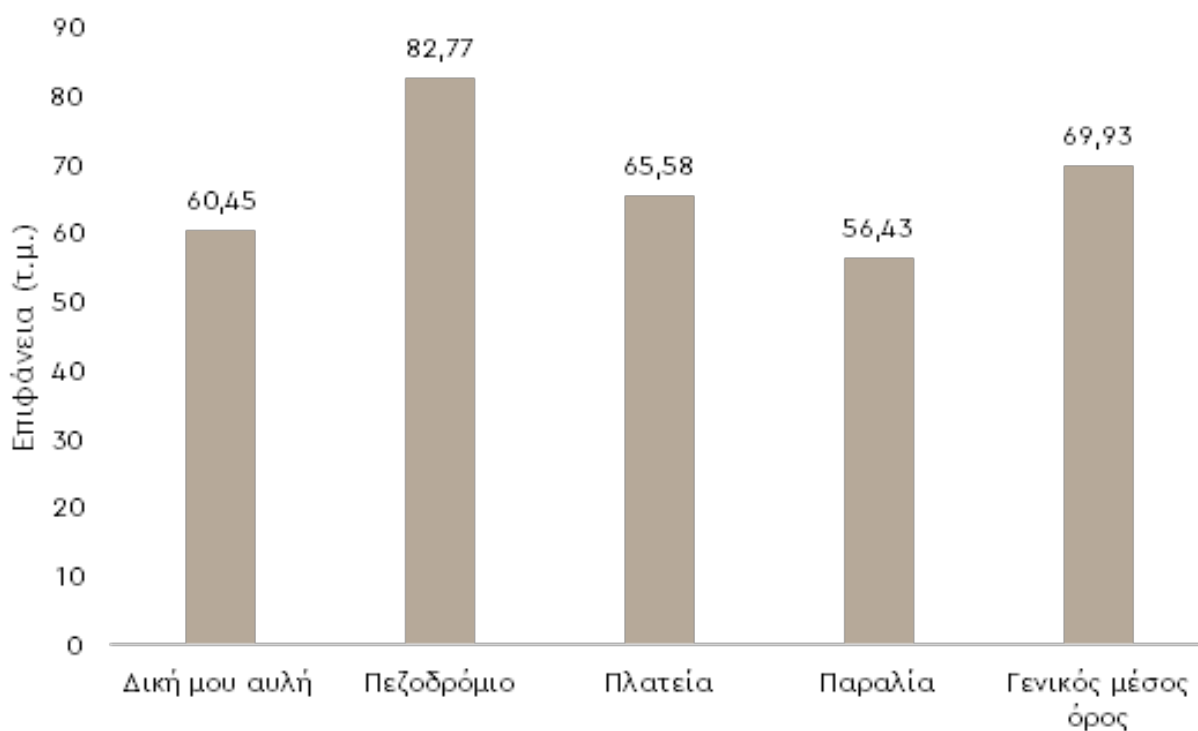
Το παρακάτω σχήμα 9 δείχνει τη συνολική επιφάνεια της επιχείρησης. Αυτή γίνεται 151 τ.μ. σε περίπτωση μόνο εσωτερικού χώρου, 195 τ.μ. με αυλή, 188 τ.μ. με πεζοδρόμιο, 144 τ.μ. με πλατεία, και 186 τ.μ. με παραλία. Ο συνολικός μέσος όρος της συνολικής επιφάνειας είναι 190 τ.μ. Η επιφάνεια αυτή δεν έχει κάποια στατιστικά σημαντική σχέση με την περιφέρεια που βρίσκεται η επιχείρηση και την τοποθεσία της.

Σχήμα 9. Μέση επιφάνεια συνολικού χώρου και ανά κατηγορία

Το παρακάτω σχήμα 10 δείχνει το ποσοστό του εσωτερικού χώρου σε σχέση με τον συνολικό. Βάσει των απαντήσεων είναι 60% σε περίπτωση ύπαρξης αυλής, 83% σε περίπτωση σερβιρίσματος σε πεζοδρόμιο, 65% για την πλατεία και 56% για την παραλία. Ο συνολικός μέσος όρος ανέρχεται σε 70%. Αυτό το δεδομένο είναι πολύ σημαντικό, καθώς δείχνει ότι το μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας βρίσκεται σε εσωτερικό χώρο, που πρέπει να θερμανθεί ή να ψυχθεί, αναλόγως της εποχής.

Σχήμα 10. Μέσο ποσοστό επιφάνειας εσωτερικού χώρου ως προς το σύνολο της επιφάνειας, και ανά κατηγορία.

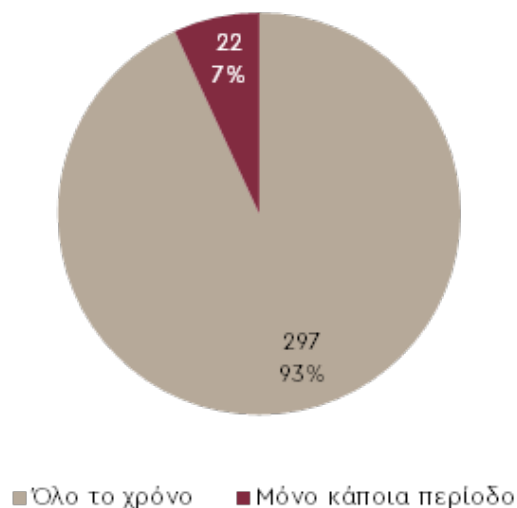
Γ.1. Λειτουργείτε όλο το χρόνο ή μόνο κάποια περίοδο;

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων (93,2%) λειτουργούν όλο τον χρόνο ενώ μόνο το 6,9% λειτουργεί μόνο κάποια περίοδο. Τα ποσοστά αυτά δεν έχουν κάποια στατιστικά σημαντική σχέση με την περιφέρεια που βρίσκεται η επιχείρηση ή την επιφάνειά της.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 11.

Σχήμα 11. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Γ1 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό).

Λειτουργείτε όλο το χρόνο ή μόνο κάποια περίοδο;

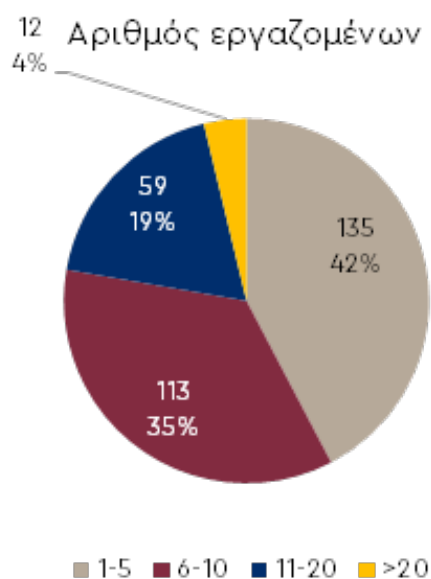

Γ.2. Πόσους εργαζόμενους απασχολείτε κατά μέσο όρο ετησίως;

Οι απαντήσεις δίνουν ως μέσο αριθμό εργαζομένων, για όλες για απαντήσεις, το 7,8. Σχεδόν οι μισές επιχειρήσεις (42%) δηλώνουν να απασχολούν μέχρι 5 εργαζόμενους, το 35% από 6 ως 10, το 19% των ερωτώμενων 11-20 και μόνο το 4% δηλώνουν να απασχολούν πάνω από 20 εργαζόμενους.

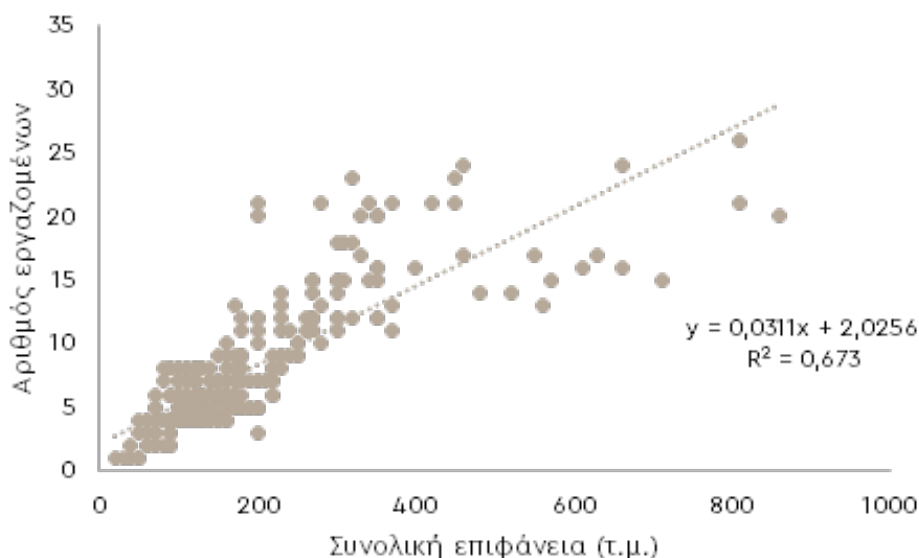
Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 12.

Σχήμα 12. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Γ2 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό).

Το σχήμα 13 δείχνει ότι αριθμός των εργαζομένων αυξάνει σχετικά γραμμικά με την συνολική επιφάνεια της επιχείρησης, σε μία μέτρια στατιστικά συσχέτιση.

Σχήμα 13. Αριθμός εργαζομένων σε σχέση με την συνολική επιφάνεια της επιχείρησης

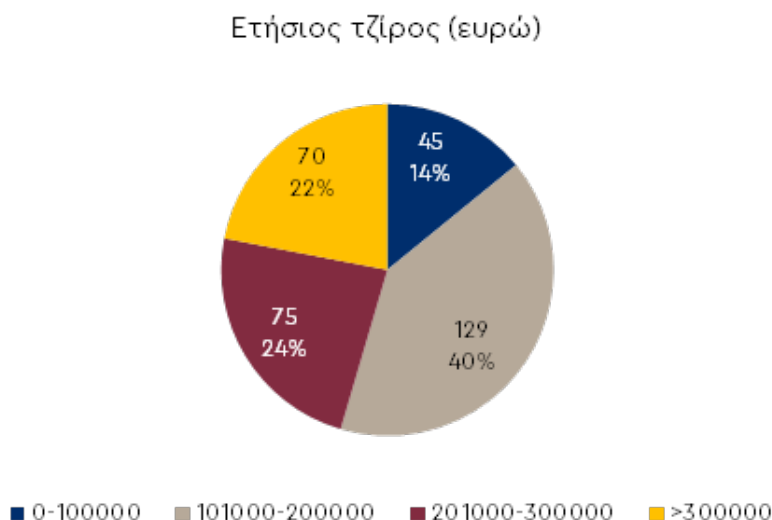

Γ.3. Ποιος ήταν περίπου ο ετήσιος τζίρος σας το 2022;

Οι απαντήσεις δίνουν τα 224.000 ευρώ ως μέσο ετήσιο τζίρο. Το 14% δηλώνει ετήσιο τζίρο μέχρι 100.000 ευρώ, το 40% από 101.000 μέχρι 200.000, το 23,5% από 201.000 μέχρι 300.000 και το 22% περισσότερο από 300.000 ευρώ.

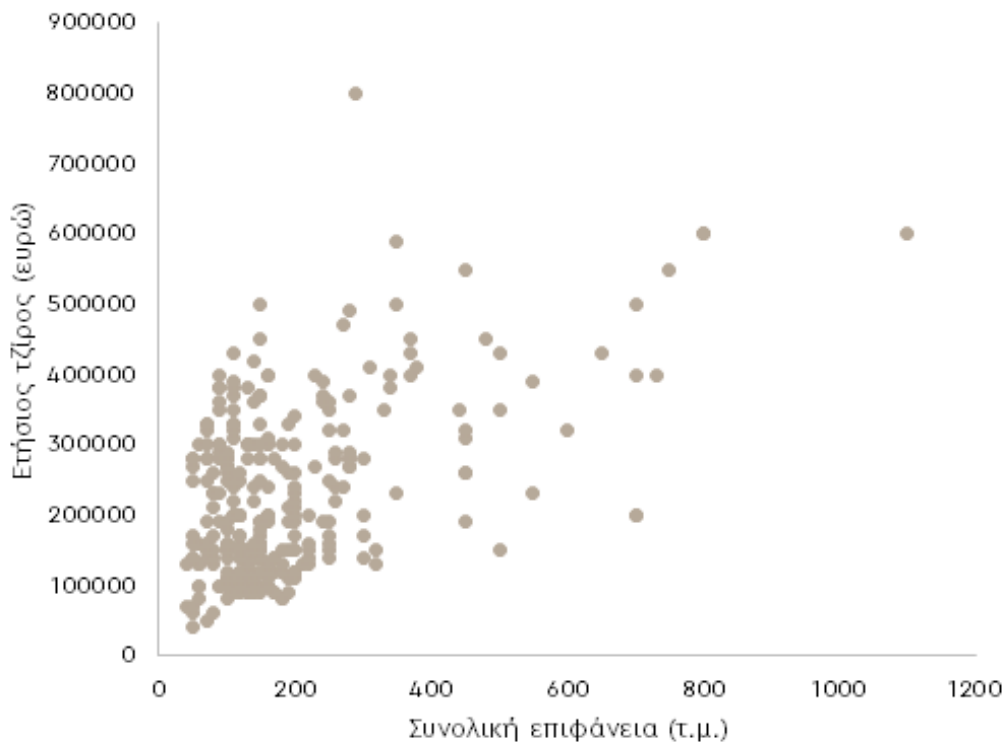
Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 14.

Σχήμα 14. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Γ3 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό).

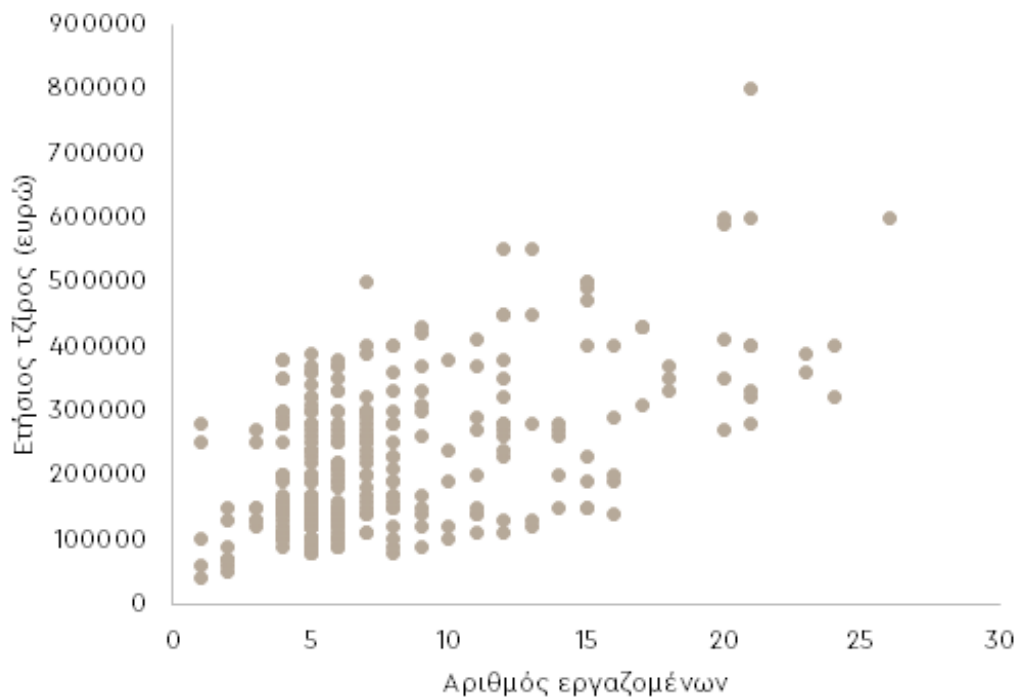

Τα σχήματα 15 και 16 δείχνουν ότι ο ετήσιος τζίρος αυξάνει, όπως είναι φυσιολογικό, με την συνολική επιφάνεια της επιχείρησης και τον αριθμό των εργαζομένων.

Σχήμα 15. Συσχέτιση τζίρου / συνολικής επιφάνειας

Σχήμα 16. Συσχέτιση τζίρου / αριθμού εργαζομένων

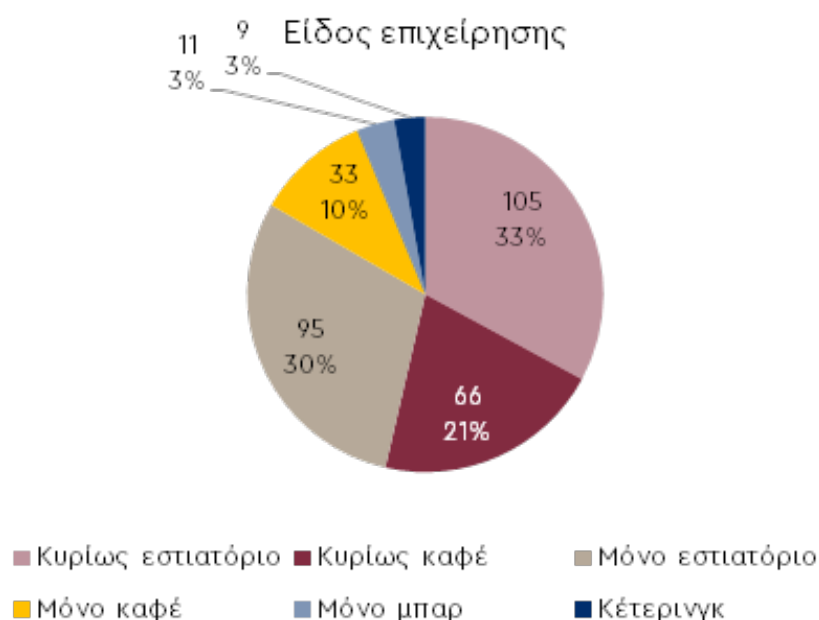

Δ.1. Είσατε εστιατόριο, καφέ, μπαρ ή επιχείρηση κέτερινγκ;

Οι απαντήσεις μας δίνουν την παρακάτω κατανομή για τις επιχειρήσεις του κλάδου: το ένα τρίτο (33%) είναι κυρίως εστιατόρια, το 21% κυρίως καφέ, το 30% μόνο εστιατόρια, το 10% μόνο καφέ, ενώ μόνο μπαρ και κέτερινγκ είναι το 3,5% και 2,8% των απαντήσεων. Φαίνεται σαφέστατα η κυριαρχία των εστιατορίων στον χώρο.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 17.

Σχήμα 17. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Δ1 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

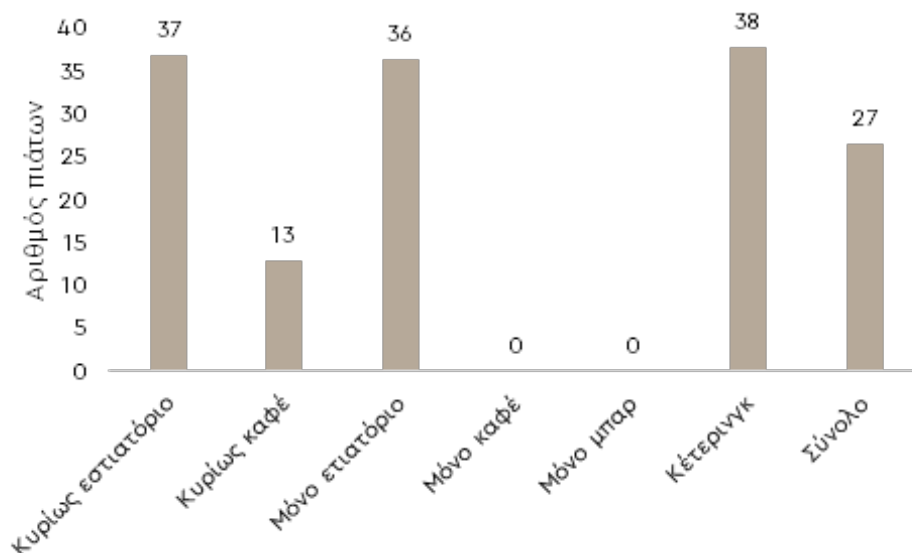

Δ.2. Πόσα διαφορετικά πιάτα διαθέτετε (συνολικά: ορεκτικά, σαλάτες, κυρίως πιάτα, κ.λπ.); (αν δε σερβίρετε, βάλτε μηδέν)

Οι απαντήσεις στην ερώτηση Δ2 μας δίνουν περίπου 37 πιάτα για τα εστιατόρια (μόνο ή κυρίως), 13 για τα καφέ και 38 για τα κέτερινγκ. Ο μέσος όρος των πιάτων όλων των επιχειρήσεων είναι 27. Δεν υπάρχει κάποια στατιστικά σημαντική συσχέτιση του αριθμού των πιάτων ούτε με την επιφάνεια της επιχείρησης, ούτε με τον αριθμό των εργαζομένων, ούτε με τον τζίρο.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 18.

Σχήμα 18. Μέσος αριθμός πιάτων ανά κατηγορία επιχείρησης

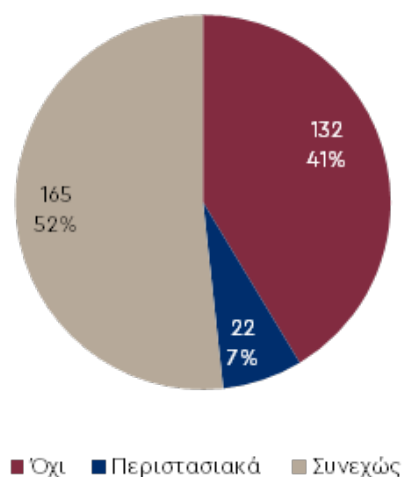
Ε.1. Εκτός από ηλεκτρική ενέργεια, χρησιμοποιείτε άλλα καύσιμα;

Οι απαντήσεις στην ερώτηση Ε1 μας δίνουν ότι το 41% των επιχειρήσεων χρησιμοποιεί μόνο ηλεκτρική ενέργεια. Παρόλα αυτά, το 7% χρησιμοποιεί περιστασιακά και ενέργεια άλλης μορφής και το 42% συνεχώς. Φαίνεται συνεπώς ότι όχι μόνο η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και των άλλων καυσίμων είναι πολύ σημαντική για τον κλάδο. Δεν υπάρχει κάποια στατιστικά σημαντική συσχέτιση του αριθμού της χρήσης άλλης μορφής ενέργειας ούτε με το είδος, την τοποθεσία και την επιφάνεια της επιχείρησης, ούτε με τον αριθμό των εργαζομένων, ούτε με τον τζίρο.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 19.

Σχήμα 19. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Ε1 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό).

Χρήση άλλων καυσίμων

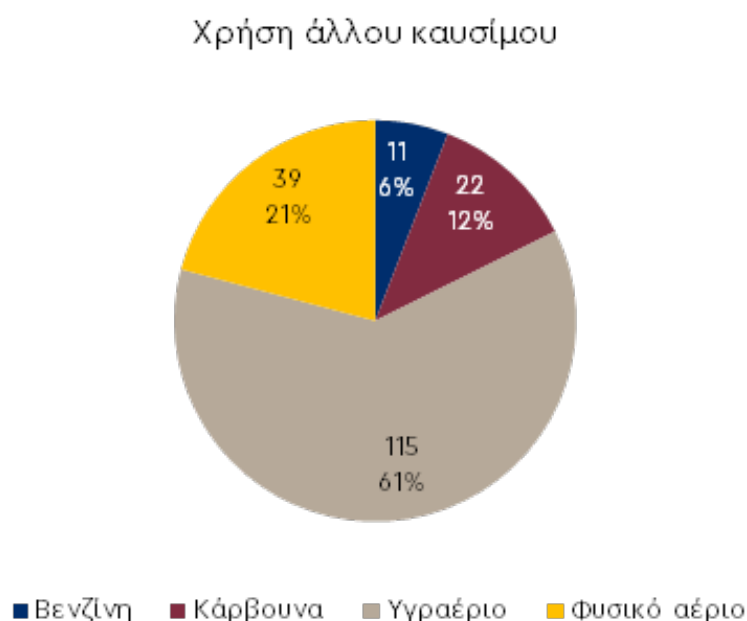

Ε.2. Αν χρησιμοποιείτε άλλα καύσιμα, προσδιορίστε ποια

Από τις απαντήσεις στην ερώτηση Ε2, και για τις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν άλλα καύσιμα, προκύπτει ότι το 6% των επιχειρήσεων χρησιμοποιεί βενζίνη (που μάλλον αφορά την βενζίνη κίνησης των οχημάτων), το 12% κάρβουνο, το 62% υγραέριο και το 21% φυσικό αέριο. Φαίνεται ότι το υγραέριο είναι το κυρίαρχο καύσιμο που χρησιμοποιείται στον χώρο της εστίασης. Δεν υπάρχει κάποια στατιστικά σημαντική συσχέτιση του είδους της χρήσης άλλης μορφής ενέργειας ούτε με το είδος, την τοποθεσία και την επιφάνεια της επιχείρησης, ούτε με τον αριθμό των εργαζομένων, ούτε με τον τζίρο.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 20.

Σχήμα 20. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Ε2 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

Z.1. Πόσο ήταν περίπου ο ετήσιος λογαριασμός της ηλεκτρικής ενέργειας το 2021;

Z.2. Πόσο ήταν περίπου ο ετήσιος λογαριασμός της ηλεκτρικής ενέργειας το 2022;

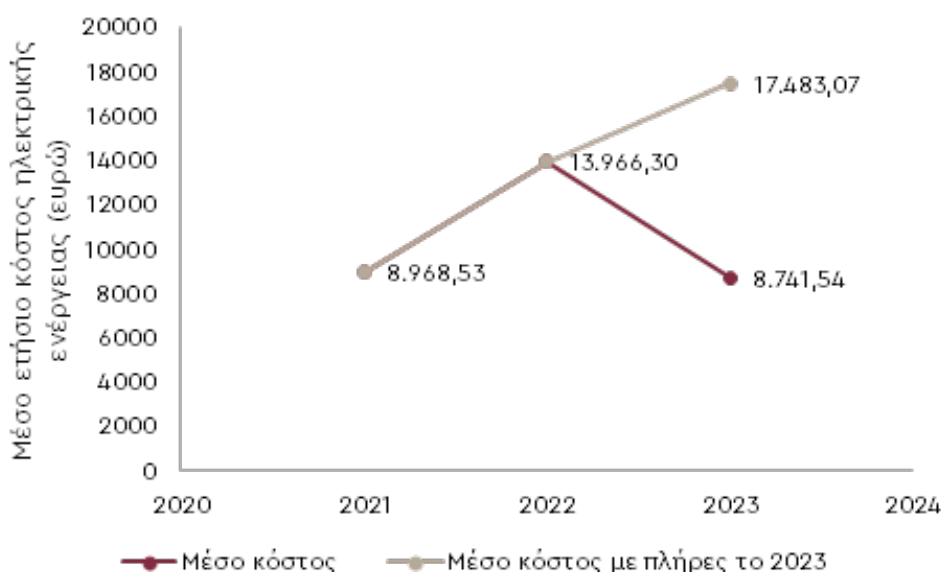
Z.3. Πόσο ήταν περίπου ο συνολικός λογαριασμός της ηλεκτρικής ενέργειας το πρώτο εξάμηνο του 2023;

Οι ερωτήσεις Z1, Z2 και Z3 θα παρουσιαστούν μαζί.

Αρχικά, η εξέλιξη της μέσης τιμής που πληρώθηκε για την ηλεκτρική ενέργεια φαίνεται στο σχήμα 21. Παρατηρείται μία σημαντική αύξηση της τάξης του 55% το 2022 σε σχέση με το 2021 και επιπλέον 25% στους πρώτους 6 μήνες του 2023 σε σχέση με το 2022. Έχει επίσης προστεθεί μία στήλη όπου το κόστος το 2023 θεωρείται ως το διπλό αυτού των έξι πρώτων μηνών του ίδιου έτους.

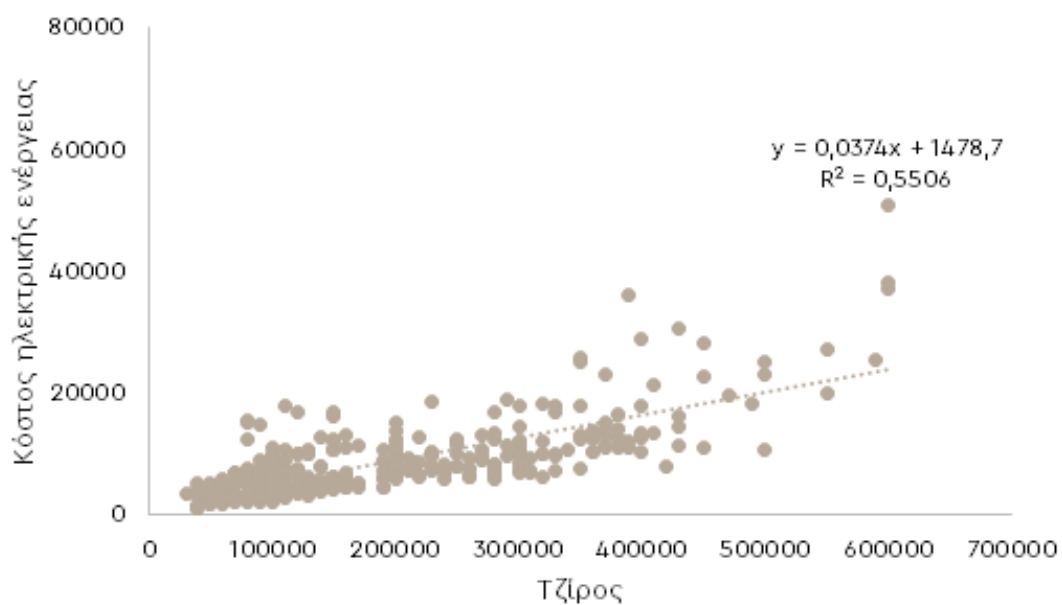
Κατά μέσο όρο, μία επιχείρηση του κλάδου πλήρωσε περίπου 9.000 ευρώ (8.968) ευρώ για ενέργεια το 2021, 14.000 το 2022 (13.966) και θα πληρώσει 17.500 το 2023 (ως το διπλάσιο του 8741 για το πρώτο εξάμηνο). Η αύξηση του 2022 σε σχέση με το 2021 είναι 56% και 25% αυτή του 2023 σε σχέση με το 2022.

Σχήμα 21. Εξέλιξη του μέσου ετήσιου κόστους ηλεκτρικής ενέργειας από το 2021 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

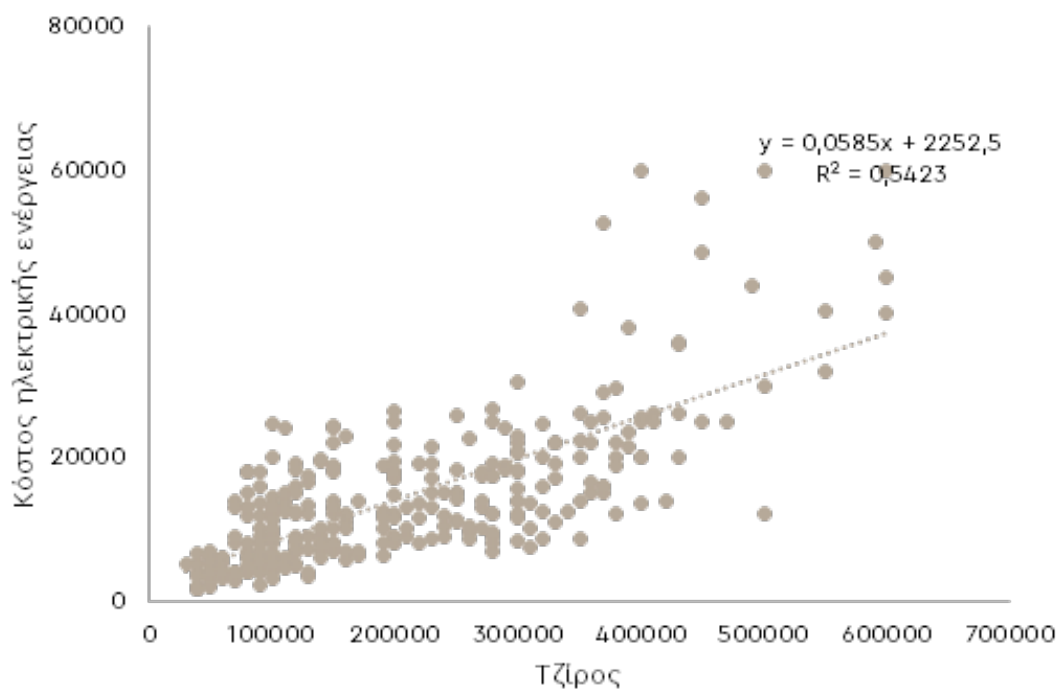

Προκειμένου να αναδειχτεί η γραμμικότητα του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας με τον τζίρο, παρουσιάζεται στα σχήματα 22, 23 και 24 η συσχέτιση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας το 2021, 2022 και 2023 σε σχέση με τον τζίρο του 2022, ενώ το σχήμα 25 δείχνει την συσχέτιση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας το 2021 σε σχέση με την κλειστή επιφάνεια της επιχείρησης. Παρατηρείται, όπως είναι αναμενόμενο, μία αύξηση του κόστους με το τζίρο και για τα 3 έτη, συνεπώς όλες οι επιχειρήσεις έχουν αναλογική αύξηση του κόστους της ενέργειας, καθώς και με την επιφάνεια της επιχείρησης.

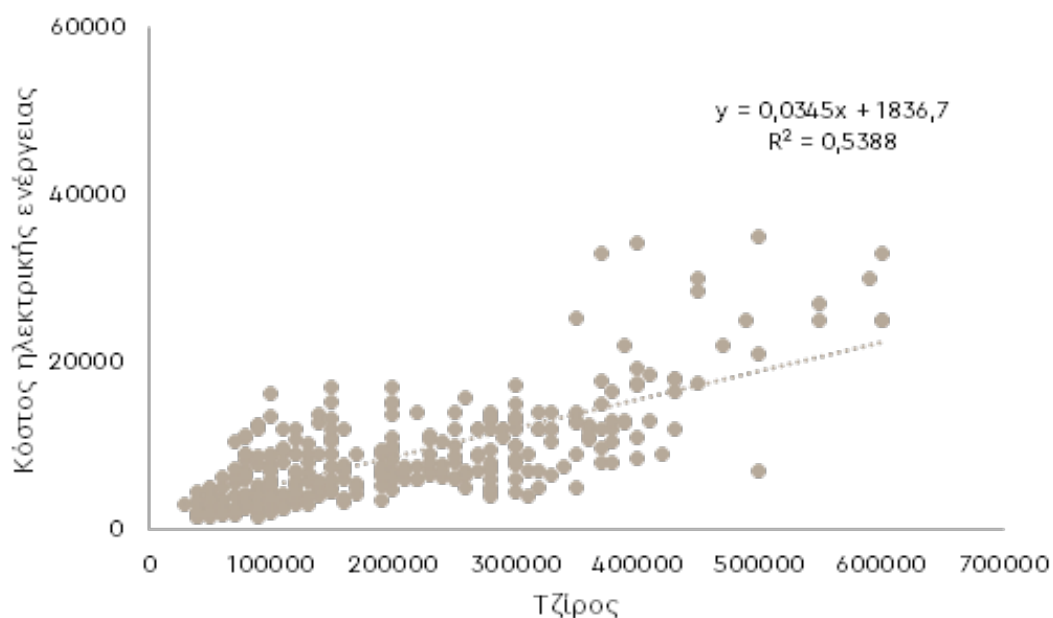
Σχήμα 22. Συσχέτιση κόστους ηλεκτρικής ενέργειας 2021 / τζίρου 2022 (καθώς ο τζίρος του 2021 δεν είναι διαθέσιμος)

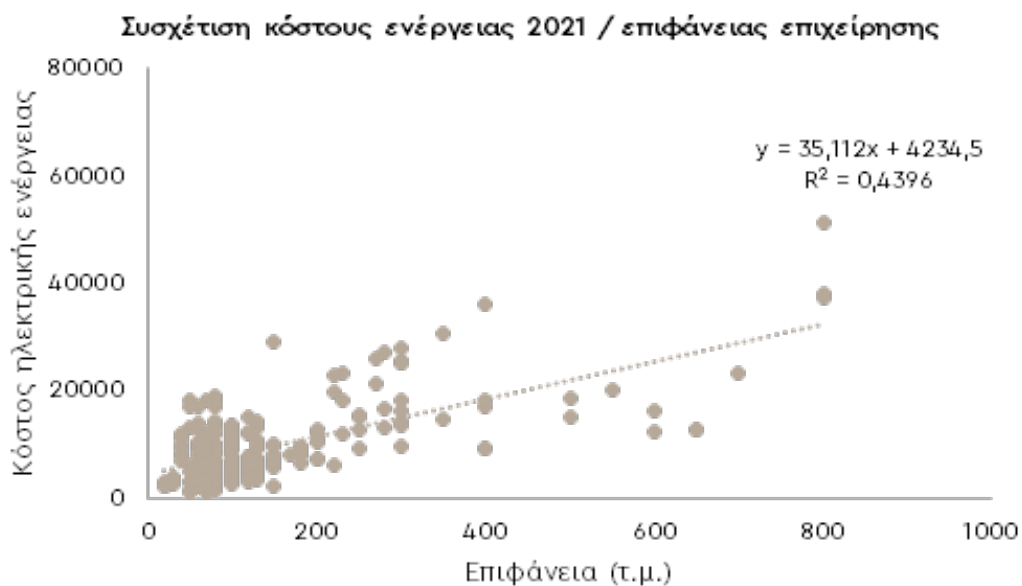
Σχήμα 23. Συσχέτιση κόστους ηλεκτρικής ενέργειας 2022 / τζίρου 2022

Σχήμα 24. Συσχέτιση κόστους ηλεκτρικής ενέργειας 2023 / τζίρου 2022 (καθώς ο τζίρος του 2023 δεν είναι διαθέσιμος)

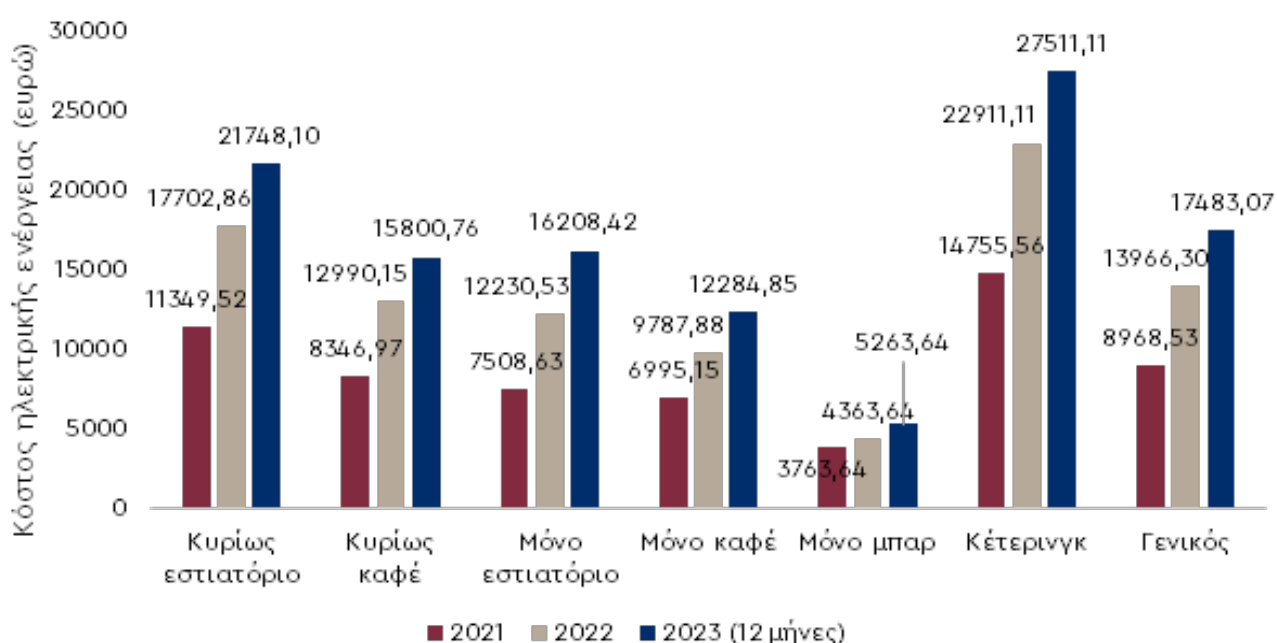

Σχήμα 25. Συσχέτιση κόστους ηλεκτρικής ενέργειας 2021 / επιφάνειας επιχείρησης

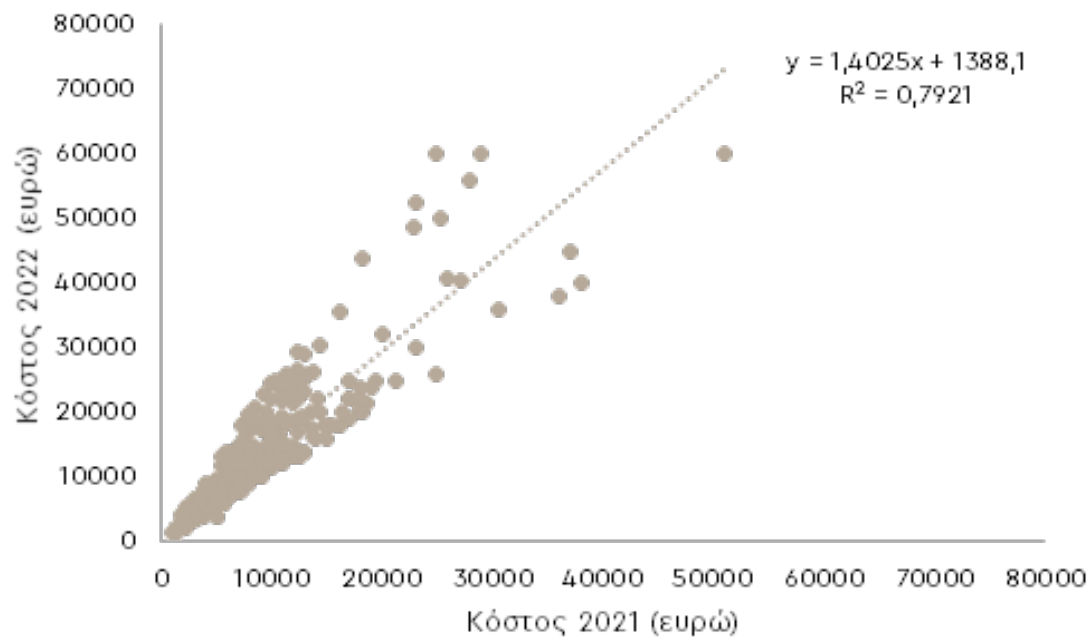
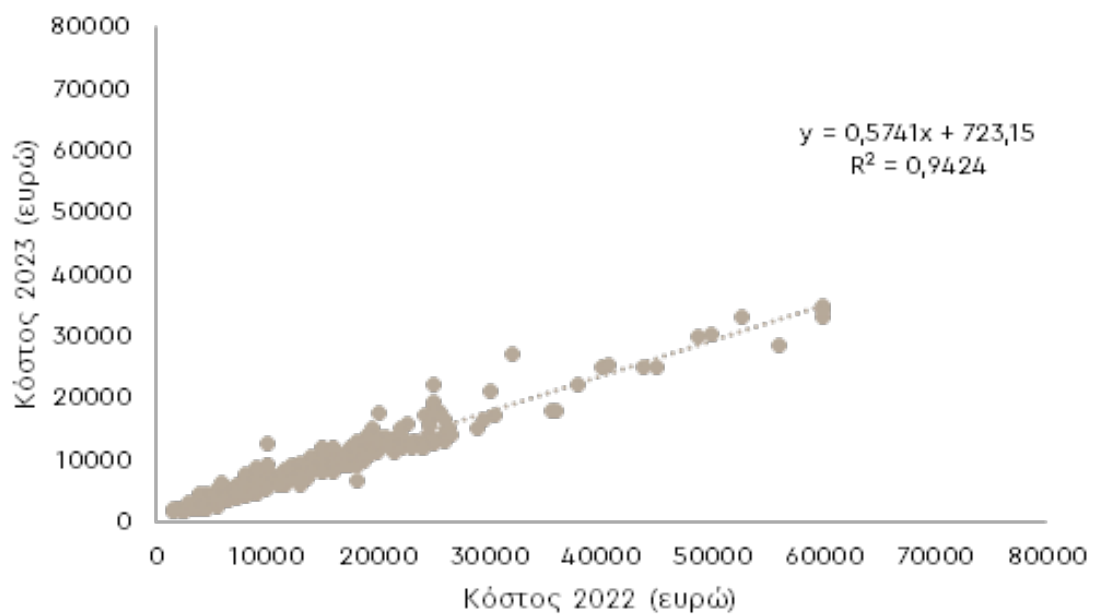

Το Σχήμα 26 δείχνει την εξέλιξη του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας ανάλογα με το είδος της επιχείρησης. Παρατηρείται μία αύξηση του κόστους σε όλα τα είδη των επιχειρήσεων. Το κέτερινγκ είναι η πιο ενεργοβόρα επιχείρηση, ενώ το μπαρ η λιγότερο. Το κόστος του 2023 έχει υπολογιστεί ως το διπλάσιο αυτού των έξι πρώτων μηνών του ίδιου έτους.

Σχήμα 26. Εξέλιξη του μέσου ετήσιου κόστους ηλεκτρικής ενέργειας από το 2021 ανάλογα με το είδος της επιχείρησης.

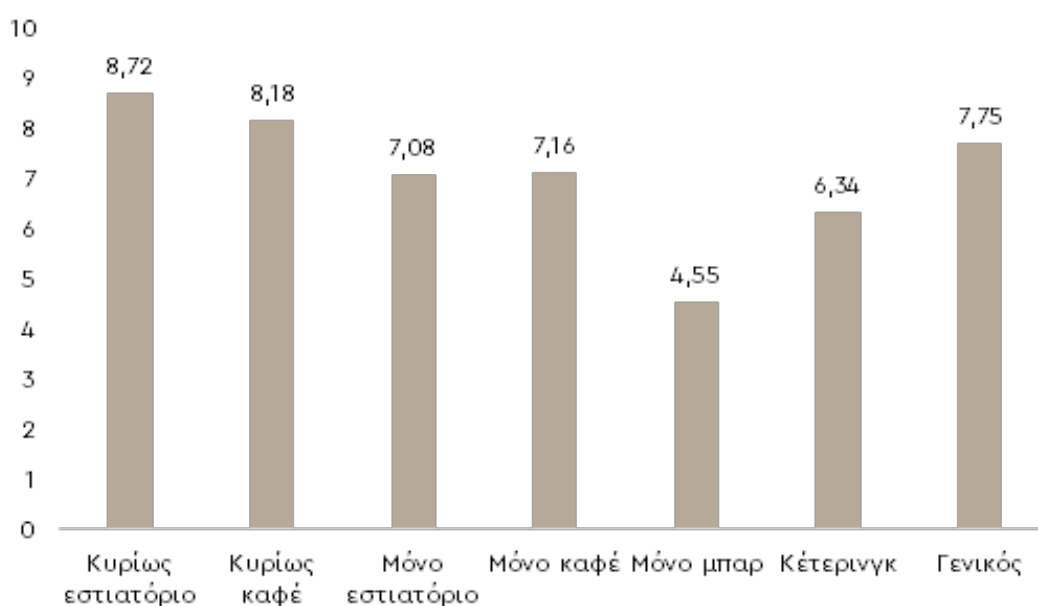

Τα σχήματα 27 και 28 δείχνουν, για όλες τις επιχειρήσεις, το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας το 2022 σε σχέση με το 2021 και το 2023 σε σχέση με το 2022. Παρατηρείται μία σχετικά καλή γραμμική σχέση, δείχνοντας ότι σε κάθε επιχείρηση υπήρξε σχετικά παρόμοια αύξηση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας με τον χρόνο.

Σχήμα 27. Κόστος ηλεκτρικής ενέργειας το 2022 σε σχέση με το 2021**Σχήμα 28.** Κόστος ηλεκτρικής ενέργειας το 2023 σε σχέση με το 2022

Το Σχήμα 29 δείχνει το ποσοστό του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας του 2022 σε σχέση με το τζίρο της ίδιας χρονιάς. Ο γενικός μέσος όρος είναι 7,75%, αλλά παρατηρείται έντονη διαφοροποίηση ανά είδος επιχείρησης, με το μπαρ να έχει το χαμηλότερο ποσοστό (4,5%) και το εστιατόριο το υψηλότερο (8,7%).

Σχήμα 29. Ποσοστό κόστους ηλεκτρικής ενέργειας του 2022 σε σχέση με τον τζίρο του 2022, συνολικό και ανά είδος επιχείρησης.

Z.4. Πόσο ήταν περίπου ο ετήσιος λογαριασμός των άλλων καυσίμων σας το 2021;

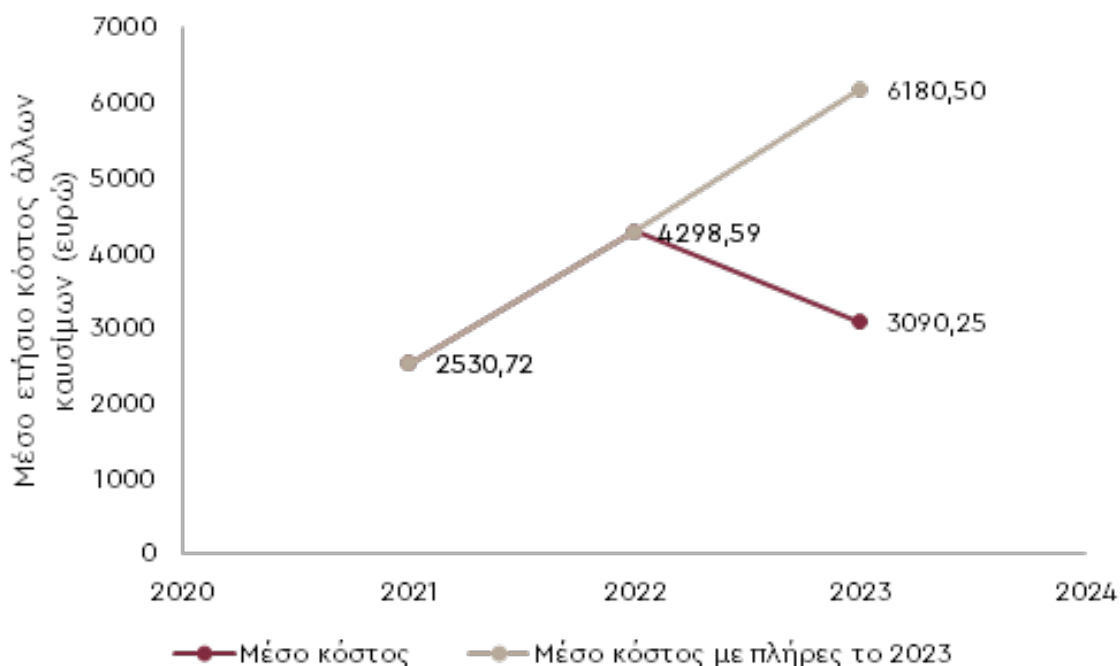
Z.5. Πόσο ήταν περίπου ο ετήσιος λογαριασμός των άλλων καυσίμων σας το 2022;

Z.6. Πόσο ήταν περίπου ο συνολικός λογαριασμός των άλλων καυσίμων σας το πρώτο εξάμηνο του 2023;

Οι ερωτήσεις Z4, Z5 και Z6 θα παρουσιαστούν μαζί.

Αρχικά, η εξέλιξη της μέσης τιμής που πληρώθηκε για τα άλλα καύσιμα φαίνεται στο σχήμα 30. Παρατηρείται μία σημαντική αύξηση της τάξης του 70% το 2022 σε σχέση με το 2021 και επιπλέον 44% στους πρώτους 6 μήνες του 2023 σε σχέση με το 2022. Έχει επίσης προστεθεί μία στήλη όπου το κόστος το 2023 θεωρείται ως το διπλό αυτού των έξι πρώτων μηνών του ίδιου έτους.

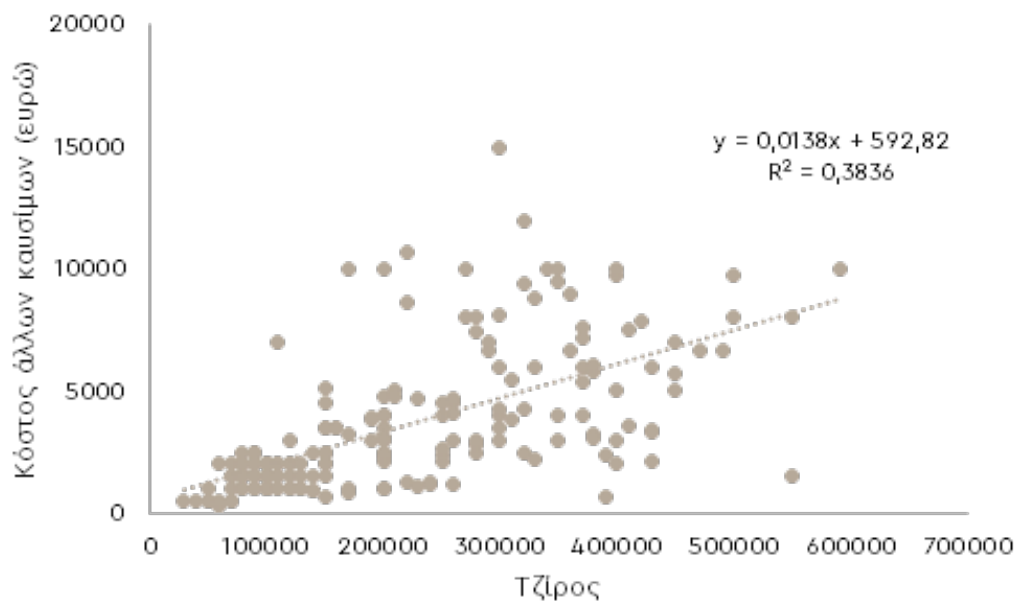
Σχήμα 30. Εξέλιξη του μέσου ετήσιου κόστους άλλων καυσίμων από το 2021 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

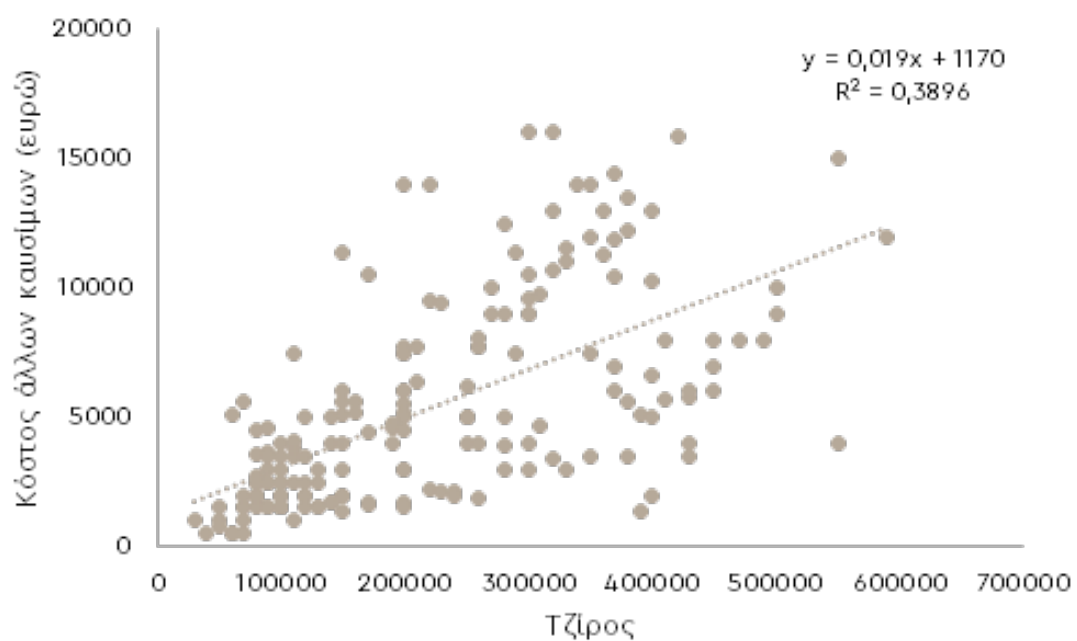
Κατά μέσο όρο, μία επιχείρηση του κλάδου πλήρωσε περίπου 2.500 ευρώ (2.531) για ενέργεια το 2021, 4.300 το 2022 (4.299) και θα πληρώσει 6.200 το 2023 (ως το διπλάσιο του 3090 για το πρώτο εξάμηνο). Η αύξηση του 2022 σε σχέση με το 2021 είναι 70% και 44% αυτή του 2023 σε σχέση με το 2022.

Στη συνέχεια, και προκειμένου να φανεί η γραμμικότητα του φαινομένου, τα σχήματα 31, 32 και 33 δείχνουν την συσχέτιση του κόστους άλλων καυσίμων το 2021, 2022 και 2023 σε σχέση με τον τζίρο του 2022, ενώ το σχήμα 34 δείχνει την συσχέτιση του κόστους άλλων καυσίμων το 2021 σε σχέση με την κλειστή επιφάνεια της επιχείρησης. Παρατηρείται, όπως είναι αναμενόμενο και σε συμφωνία με τις τρεις προηγούμενες ερωτήσεις, μία αύξηση του κόστους με το τζίρο και για τα 3 έτη, καθώς και με την επιφάνεια της επιχείρησης.

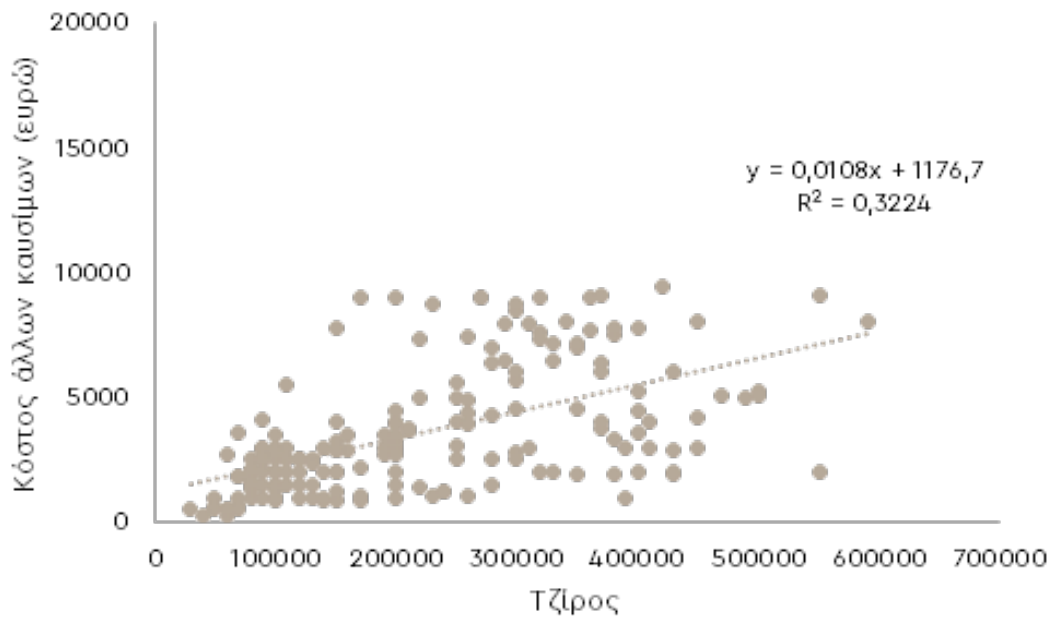
Σχήμα 31. Συσχέτιση κόστους άλλων καυσίμων 2021 / τζίρου 2022 (καθώς ο τζίρος του 2021 δεν είναι διαθέσιμος)

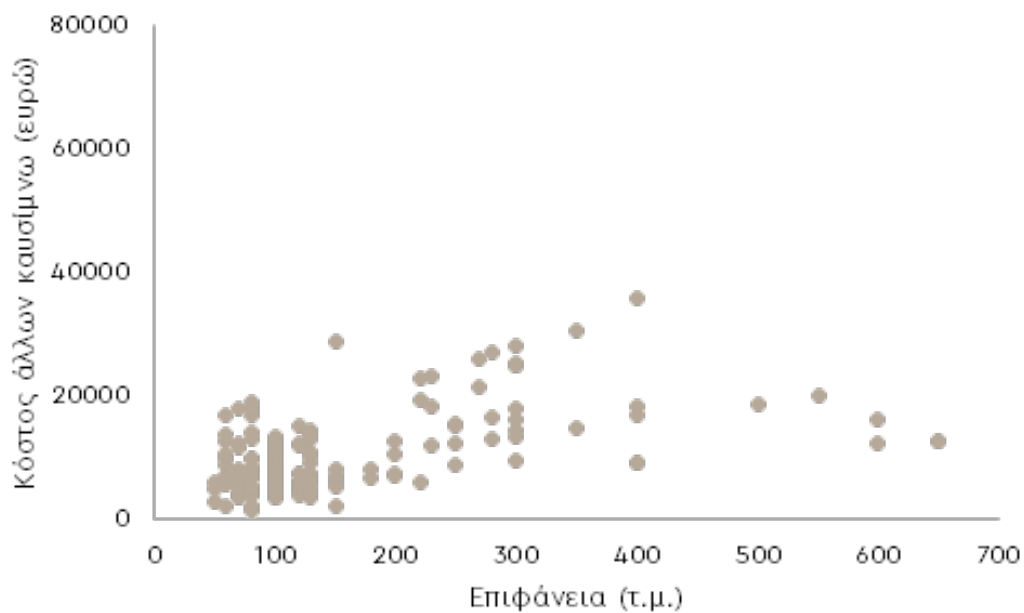
Σχήμα 32. Συσχέτιση κόστους άλλων καυσίμων 2022 / τζίρου 2022

Σχήμα 33. Συσχέτιση κόστους άλλων καυσίμων 2023 / τζίρου 2022 (καθώς ο τζίρος του 2023 δεν είναι διαθέσιμος)

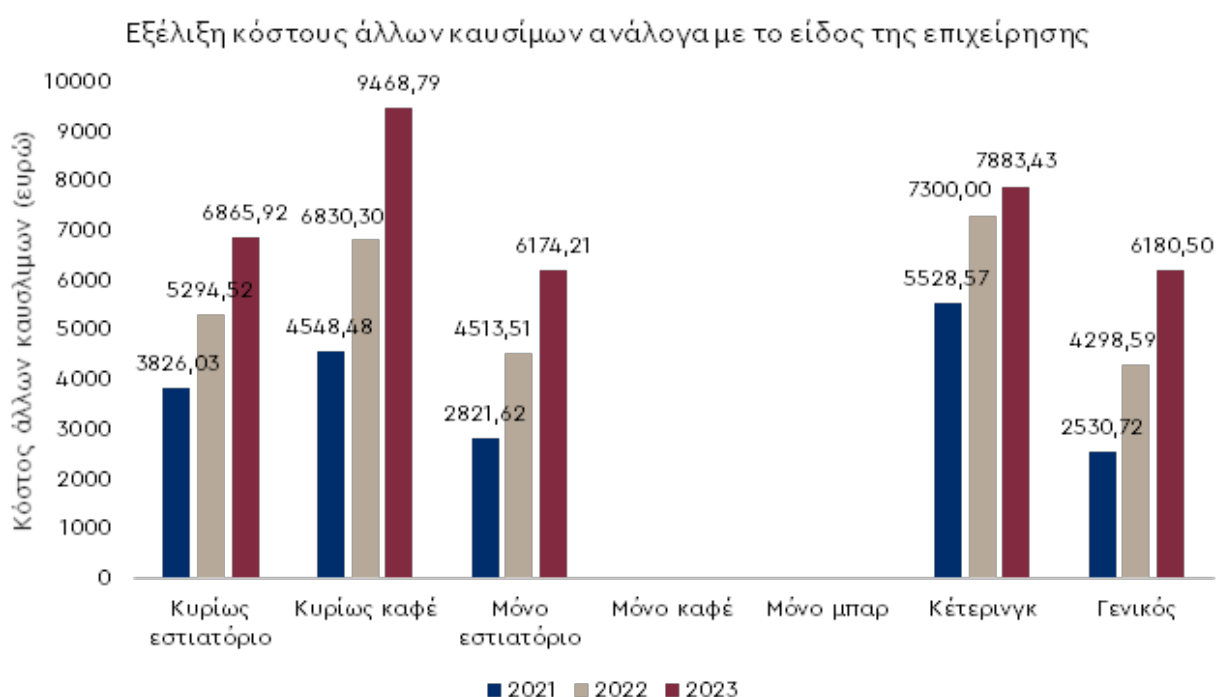

Σχήμα 34. Συσχέτιση κόστους άλλων καυσίμων 2021 / επιφάνειας επιχείρησης.

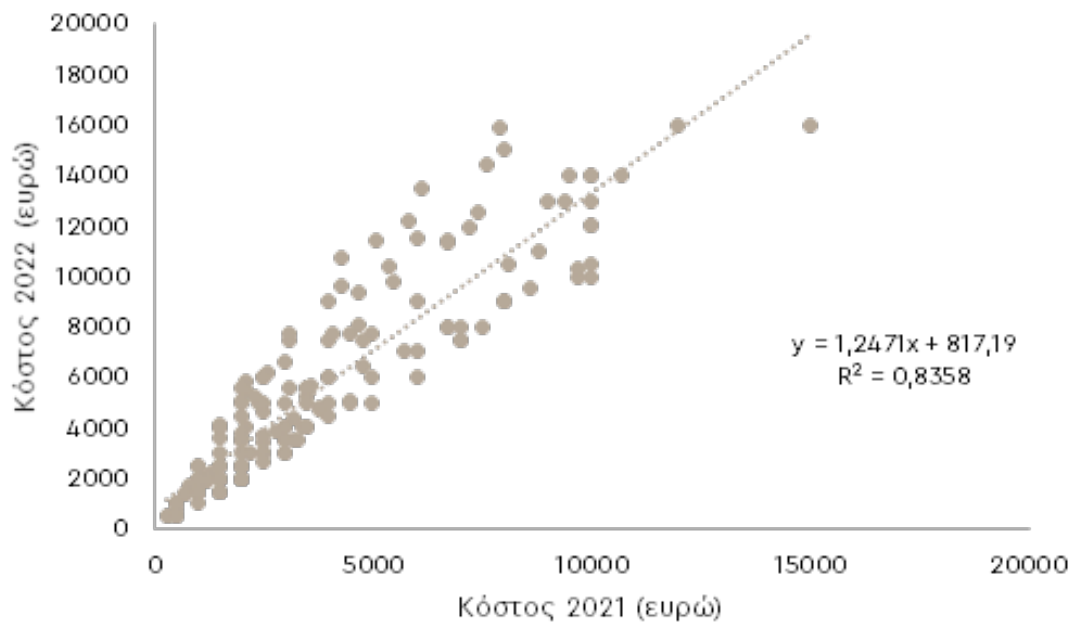
Το Σχήμα 35 δείχνει την εξέλιξη του κόστους άλλων καυσίμων ανάλογα με το είδος της επιχείρησης. Παρατηρείται μία αύξηση του κόστους σε όλα τα είδη των επιχειρήσεων. Τα κυρίως καφέ είναι η πιο ενεργοβόρα επιχείρηση, ενώ το μόνο εστιατόριο το λιγότερο. Δεν υπήρξε καφέ ή μπαρ που δήλωσε χρήση άλλων καυσίμων. Το κόστος του 2023 θεωρείται ως το διπλάσιο αυτού των έξι πρώτων μηνών του ίδιου έτους.

Σχήμα 35. Εξέλιξη του μέσου ετήσιου κόστους άλλων καυσίμων από το 2021 ανάλογα με το είδος της επιχείρησης.

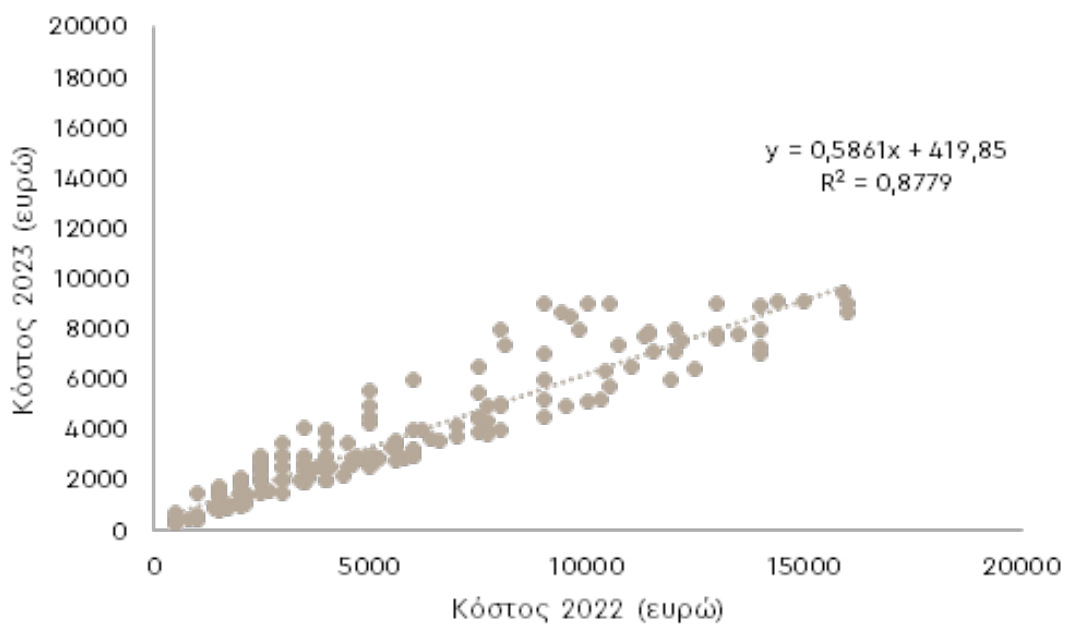

Τα σχήματα 36 και 37 δείχνουν, για όλες τις επιχειρήσεις, το κόστος άλλων καυσίμων το 2022 σε σχέση με το 2021 και το 2023 σε σχέση με το 2022. Παρατηρείται μία σχετικά καλή γραμμική σχέση, δείχνοντας ότι σε κάθε επιχείρηση υπήρξε σχετικά παρόμοια αύξηση του κόστους άλλων καυσίμων με τον χρόνο.

Σχήμα 36. Κόστος άλλων καυσίμων το 2022 σε σχέση με το 2021

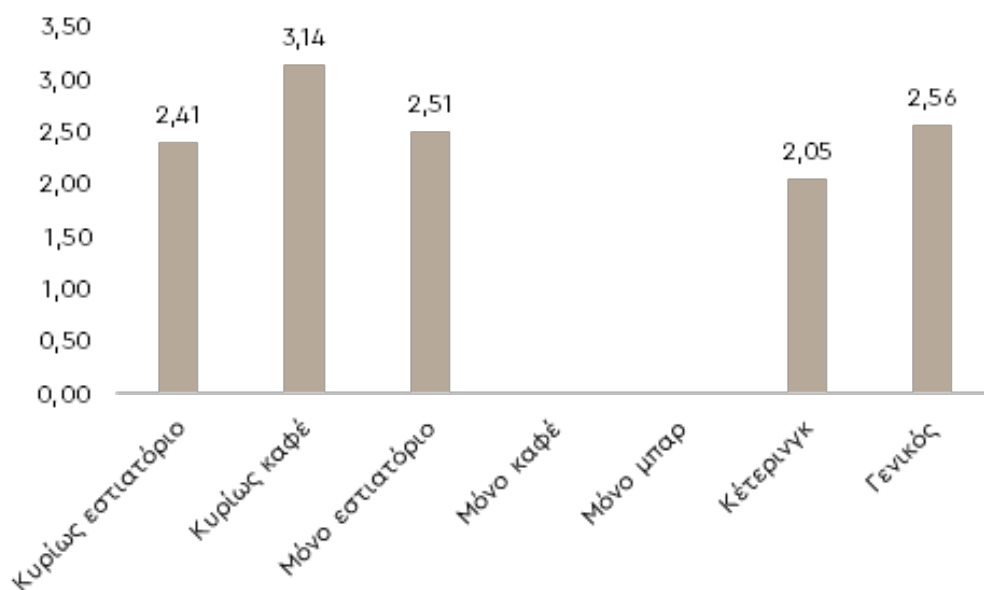

Σχήμα 37. Κόστος άλλων καυσίμων το 2023 σε σχέση με το 2022

Το Σχήμα 38 δείχνει το ποσοστό του κόστους των άλλων καυσίμων του 2022 σε σχέση με το τζίρο του 2022. Ο γενικός μέσος όρος είναι 2,56%, αλλά παρατηρείται κάποια μικρή διαφοροποίηση ανά είδος επιχείρησης, με το κυρίως εστιατόριο να έχει το χαμηλότερο και την κατηγορία κυρίως καφέ το υψηλότερο.

Σχήμα 38. Ποσοστό κόστους άλλων καυσίμων του 2022 σε σχέση με τον τζίρο του 2022, συνολικό και ανά είδος επιχείρησης.

Z.7. Πληρώνετε τακτικά τους λογαριασμούς της ενέργειας/καυσίμων ή έχετε χρέη;

Από τις απαντήσεις στην ερώτηση Z7 προκύπτει ότι ένα σημαντικό μέρος των επιχειρήσεων αδυνατεί να πληρώσει τακτικά τους λογαριασμούς ενέργειας: το 22% έχει πολλά χρέη, το 25% δεν πληρώνει τακτικά, το 47% πληρώνει μόνο συχνά τακτικά και μόνο το 21% πληρώνει πάντα τακτικά. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν τη δεινή κατάσταση που έχουν έρθει οι επαγγελματίες του κλάδου μετά τις συνεχόμενες αυξήσεις της τιμής της ενέργειας. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απαντήσεων αυτής της ερώτησης με τις απαντήσεις των προηγούμενων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 39.

Σχήμα 39. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Z7 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό).

Τακτική πληρωμή λογαριασμών

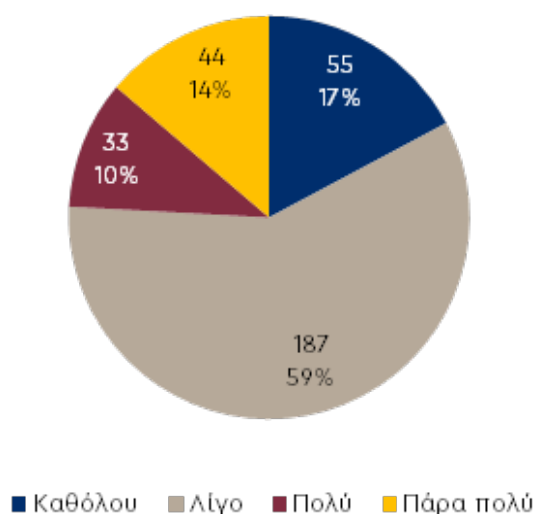
Z.8. Πληρώνετε όλο και λιγότερο τακτικά τους λογαριασμούς σας ενέργειας;

Από τις απαντήσεις στην ερώτηση Z7 προκύπτει ότι ένα σημαντικό μέρος των επιχειρήσεων αδυνατεί να πληρώσει τακτικά τους λογαριασμούς ενέργειας, αλλά η Z8 δείχνει ότι αυτό το ποσοστό όλο και μεγαλώνει: μόνο το 17% δηλώνει ότι δεν τους πληρώνει λιγότερο τακτικά, το 59% ότι τους πληρώνει λίγο λιγότερο τακτικά, το 10% πολύ λιγότερο τακτικά και το 14% πάρα πολύ λιγότερο τακτικά. Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνουν το συμπέρασμα της προηγούμενης ερώτησης για τη δεινή κατάσταση που έχουν έρθει οι επαγγελματίες του κλάδου μετά τις συνεχόμενες αυξήσεις της τιμής της ενέργειας. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απαντήσεων αυτής της ερώτησης με τις απαντήσεις των προηγούμενων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 40.

Σχήμα 40. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Z8 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

Τάση αργοπορίας πληρωμής λογαριασμών

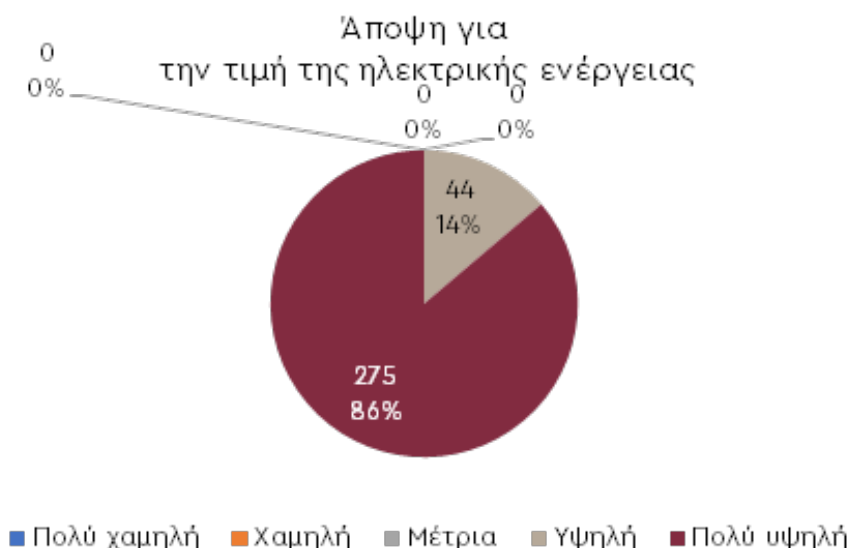

H.1. Θεωρείτε ότι η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας είναι...

Η συντριπτική πλειοψηφία των απαντήσεων (86%) δείχνει ότι οι επαγγελματίες θεωρούν την τιμή της ενέργειας πολύ υψηλή. Το υπόλοιπο 14% τη θεωρεί υψηλή. Να σημειωθεί ότι η ερώτηση αυτή έδινε επίσης τις ακόλουθες επιλογές: πολύ χαμηλή, χαμηλή και μέτρια. Αλλά οι επιλογές αυτές δεν έλαβαν καμία απάντηση. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απαντήσεων αυτής της ερώτησης με τις απαντήσεις των προηγούμενων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 41.

Σχήμα 41. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση H1 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

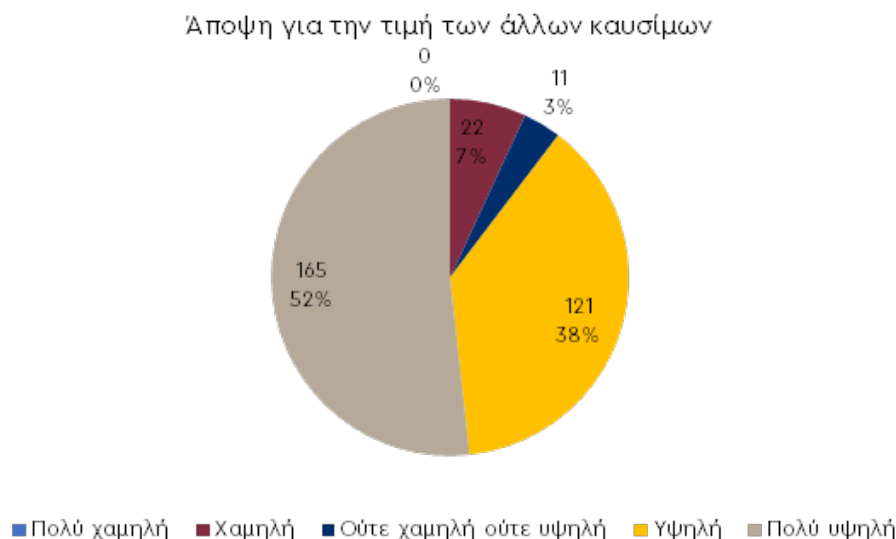

H.2. Θεωρείτε ότι η τιμή των άλλων καυσίμων είναι...

Στην ίδια γραμμή με τις απαντήσεις της προηγούμενης ερώτησης, οι επαγγελματίες θεωρούν επίσης υψηλή την τιμή των άλλων καυσίμων: το 52% τη θεωρεί πολύ υψηλή, το 38% υψηλή, ενώ το υπόλοιπο δηλώνει μέτρια ή χαμηλή τιμή. Η επιλογή πολύ χαμηλή δεν επιλέχτηκε από κανέναν επαγγελματία. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απαντήσεων αυτής της ερώτησης με τις απαντήσεις των προηγούμενων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 42.

Σχήμα 42. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση H2 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

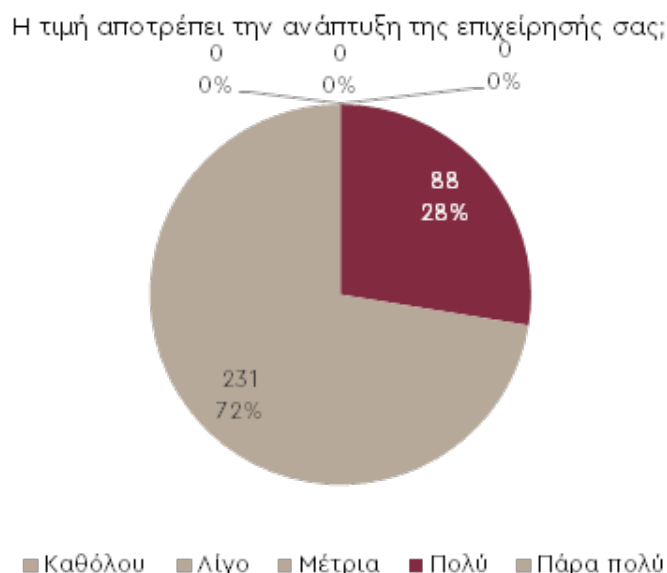

Η.3. Θεωρείτε ότι η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας και των καυσίμων είναι αποτρεπτική για την ανάπτυξη της επιχείρησής σας;

Από τις απαντήσεις στην ερώτηση Η3 προκύπτει ότι ένα σημαντικό μέρος των επαγγελματιών θεωρεί την τιμή της ενέργειας αποτρεπτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της επιχείρησής του: 28% πολύ και 72% πάρα πολύ, ενώ δεν επιλέχτηκαν καθόλου οι επιλογές καθόλου, λίγο και μέτρια. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απαντήσεων αυτής της ερώτησης με τις απαντήσεις των προηγούμενων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 43.

Σχήμα 43. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Η3 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό).

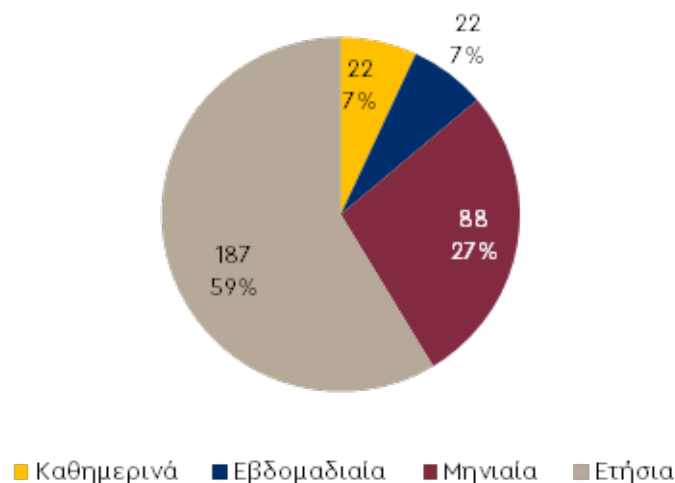
Η.4. Θεωρείτε ότι η τιμή της κλοβατώρας πρέπει να διαμορφώνεται καθημερινά με βάση το χρηματιστήριο ή να ανακοινώνεται από τους παρόχους μία φορά κάθε εβδομάδα, μήνα, χρόνο, ώστε οι επιχειρήσεις να γνωρίζουν ποιο είναι το κόστος;

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων προτιμά να έχει μακροχρόνια ενημέρωση για την τιμή της ενέργειας: το 59% επιθυμεί να υπάρχει διαμόρφωση της τιμής και ενημέρωση για αυτή μία φορά κάθε χρόνο. Το 28% επιθυμεί μηνιαία και μόνο το 14% σε καθημερινή και εβδομαδιαία βάση (από 7%). Φαίνεται λοιπόν ότι η τακτική διαμόρφωση της τιμής απορρίπτεται από τον κλάδο που επιλέγει πιο μακροχρόνια διαμόρφωση. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απαντήσεων αυτής της ερώτησης με τις απαντήσεις των προηγούμενων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 44.

Σχήμα 44. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Η4 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

Συχνότητα διαμόρφωσης της τιμής της ενέργειας

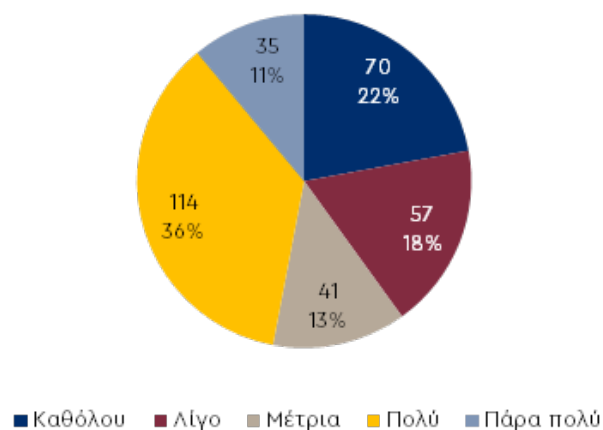
Η.5. Θεωρείτε ότι οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να συμμετέχουν στην διαμόρφωση της τιμής της ενέργειας;

Ένα σημαντικό μέρος από τους ερωτηθέντες επιθυμεί τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην διαμόρφωση της τιμής της ενέργειας: 11% πάρα πολύ, 36% πολύ, 13% μέτρια, ενώ το 18% μόνο λίγο και το 22% δεν επιθυμεί. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απαντήσεων αυτής της ερώτησης με τις απαντήσεις των προηγούμενων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 45.

Σχήμα 45. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Η5 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαμόρφωση της τιμής της ενέργειας

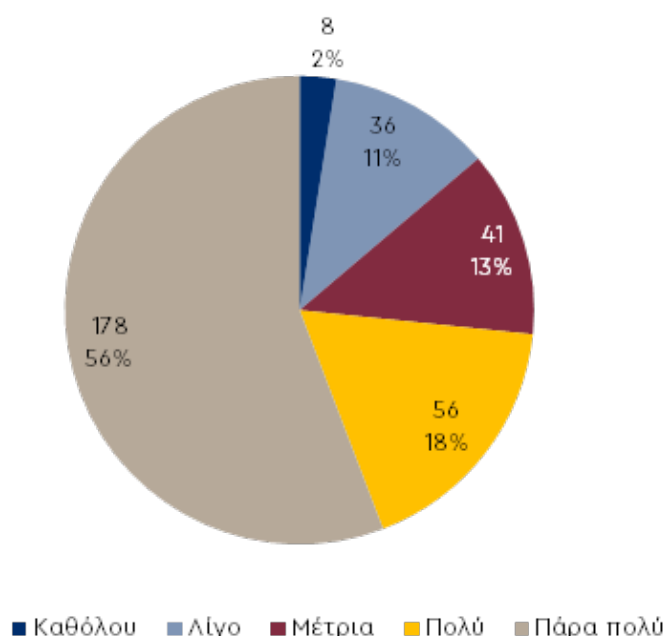
Η.6. Θεωρείτε ότι η τιμή της ενέργειας πρέπει να επιδοτείται στον κλάδο σας;

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων επιθυμεί την επιδότηση της τιμής της ενέργειας στον κλάδο: το 56% πάρα πολύ, το 18% πολύ, ενώ μόνο το 13% μέτρια, 11% λίγο και μόνο 8 απαντήσεις (2,5%) δεν επιθυμούν. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απαντήσεων αυτής της ερώτησης με τις απαντήσεις των προηγούμενων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 46.

Σχήμα 46. Αριθμός απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Η6 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

Άποψη για επιδότηση της τιμής της ενέργειας

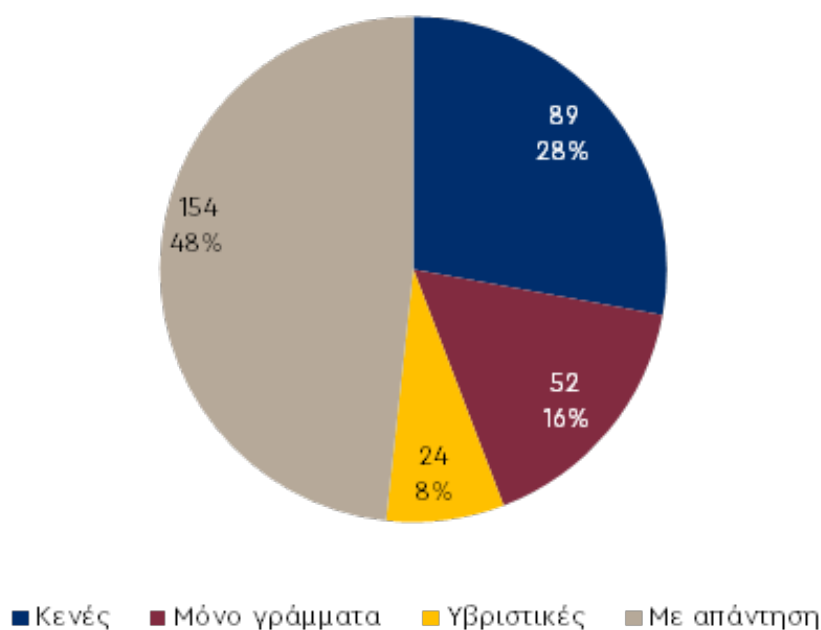
Η.7. Τι προτάσεις έχετε προς την πολιτεία για τον έλεγχο της τιμής της ενέργειας;

Ένα σημαντικό μέρος των ερωτηθέντων (89) δεν απάντησε σε αυτή την ερώτηση. Επίσης, κάποιες είχαν απλώς κάποια τυχαία γράμματα, που σημαίνει ότι οι ερωτηθέντες απλώς πέρασαν αυτή την ερώτηση χωρίς να απαντήσουν. Επίσης, ορισμένες απαντήσεις (24) ήταν υβριστικές, οπότε δεν λήφθηκαν υπόψη. Συνολικά 154 απαντήσεις, που αποτελούν λίγο λιγότερο από τις μισές δυνατές απαντήσεις, έχουν επεξεργαστεί.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 47.

Σχήμα 47. Αριθμός είδους απαντήσεων και αντίστοιχο ποσοστό για την ερώτηση Η7 (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

Προτάσεις προς την πολιτεία για έλεγχο της τιμής της ενέργειας

Αυτές οι απαντήσεις αναλύθηκαν και ταξινομήθηκαν στις ακόλουθες κατηγορίες. Ορισμένες απαντήσεις περιέχονται σε περισσότερες από μία κατηγορίες, και γι' αυτό το λόγο το άθροισμα είναι μεγαλύτερο από τις 154 απαντήσεις που δόθηκαν συνολικά.

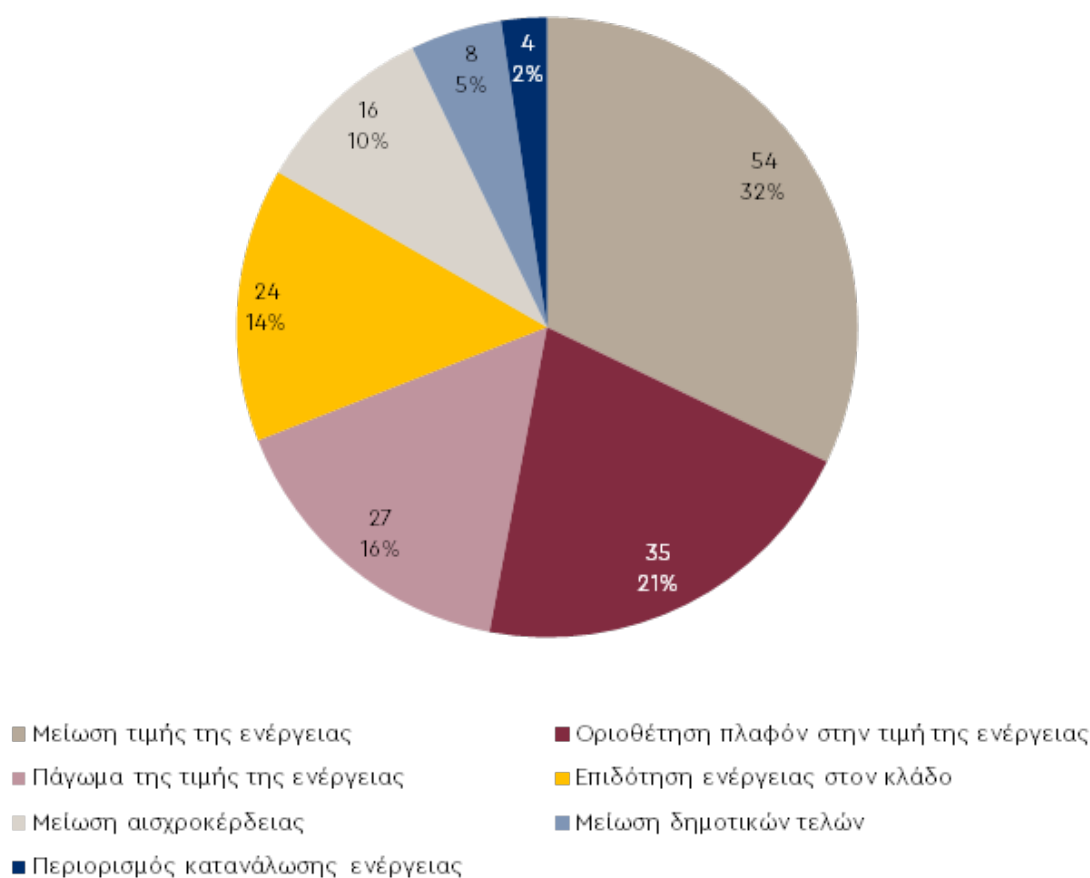
Τα αποτελέσματα μας δείχνουν ότι οι περισσότερες κατηγορίες αφορούν έλεγχο της τιμής της ενέργειας:

- Μείωση της τιμής της ενέργειας (1^η επιλογή με 32% των απαντήσεων).
- Οριοθέτηση πλαφόν στην τιμή της (2^η επιλογή με 20%).
- Πάγωμα της τιμής της (τρίτη επιλογή με 16%).
- Μείωση αισχροκέρδειας (4^η επιλογή με 9,5%). Να σημειωθεί ότι αυτό το 9,5% των επαγγελματιών θεωρούν ότι η τιμή είναι αυξημένη σε επίπεδα αισχροκέρδειας.
- Μία άλλη κατηγορία προτείνει μείωση των δημοτικών τελών (5%) ενώ υπάρχουν και
- 4 απαντήσεις (2,4%) που προτείνουν μείωση της κατανάλωσης της ενέργειας.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στο Σχήμα 48.

Σχήμα 48. Αριθμός απαντήσεων ανά κατηγορία πρότασης και αντίστοιχο ποσοστό (φαίνεται ο αριθμός των απαντήσεων και το αντίστοιχο ποσοστό)

Κατηγορία πρότασης προς την πολιτεία

Συμπεράσματα και προτάσεις

Η έρευνα έχει σκοπό να διερευνήσει και αξιολογήσει τον αντίκτυπο από την τιμή της ενέργειας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου της εστίασης. Πραγματοποιήθηκε δε μέσω ενός κατάλληλα δομημένου ερωτηματολογίου που αποτελείται από 28 ερωτήσεις, χωρισμένες σε 7 κατηγορίες.

Η συλλογή του ερωτηματολογίου έγινε την περίοδο μεταξύ 27/7/2023 και 18/08/2023 και συλλέχθηκαν συνολικά 335 ερωτηματολόγια, από τα οποία τα 319 ήταν έγκυρα. Οι απαντήσεις προέρχονται από όλη την Ελλάδα και η κατανομή τους θεωρείται ως γεωγραφικά αντιπροσωπευτική.

Κυριότερα αποτελέσματα

Τα κυριότερα αποτελέσματα της έρευνας είναι τα παρακάτω:

- Λίγο περισσότερο από τις μισές επιχειρήσεις (55,2%) δήλωσαν επιφάνεια 100–200 τ.μ., το ένα τρίτο (31,7%) κάτω από 100 τ.μ., ενώ πάνω από 200 τ.μ. δηλώνει το 13,2% των επιχειρήσεων.
- Το 71,2 % των επιχειρήσεων σεβρίουν σε κάποιο εξωτερικό χώρο. Ο συνολικός μέσος όρος της εξωτερικής επιφάνειας είναι 57 τ.μ. Ο συνολικός μέσος όρος της συνολικής επιφάνειας είναι 190 τ.μ.
- Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων (93,2%) λειτουργούν όλο τον χρόνο ενώ μόνο το 6,9% λειτουργεί μόνο κάποια περίοδο του έτους.
- Οι επιχειρήσεις δηλώνουν κατά μέσο όρο 7,8 εργαζόμενους. Σχεδόν οι μισές επιχειρήσεις (42%) δηλώνουν να απασχολούν μέχρι 5 εργαζόμενους, το 35% απασχολεί 6–10, το 19% από 11 ως 20 και μόνο το 4% δηλώνει να απασχολούν πάνω το 20 εργαζομένους.
- Οι απαντήσεις δίνουν 224.000 ευρώ ως μέσο ετήσιο τζίρο. Το 14% δηλώνει ετήσιο τζίρο μέχρι 100.000 ευρώ, το 40% από 101.000 μέχρι 200.000 ευρώ, το 23,5% από 201.000 μέχρι 300.000 ευρώ και το 22% περισσότερο από 300.000 ευρώ.
- Οι απαντήσεις μας δίνουν την παρακάτω κατανομή για τις επιχειρήσεις του κλάδου: το ένα τρίτο (33%) είναι κυρίως εστιατόρια, το 21% κυρίως καφέ, το 30% μόνο εστιατόρια, το 10% μόνο καφέ, ενώ μόνο μπαρ και κέτερινγκ είναι το 3,5% και το 2,8% των απαντήσεων, αντίστοιχα.
- Το 41% των επιχειρήσεων χρησιμοποιεί μόνο ηλεκτρική ενέργεια. Παρόλα αυτά, το 7% χρησιμοποιεί περιστασιακά και ενέργεια άλλης μορφής και το 42% συνεχώς: από αυτές, το 6% χρησιμοποιεί βενζίνη, το 12% κάρβουνο, το 62% υγραέριο και το 21% φυσικό αέριο.
- Κατά μέσο όρο, μία επιχείρηση του κλάδου πλήρωσε περίπου 9.000 ευρώ για ενέργεια το 2021, 14.000 το 2022 και θα πληρώσει 17.500 το 2023 (ως το διπλάσιο της τιμής που δηλώθηκε για το πρώτο εξάμηνο).
- Για το μέσο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας, παρατηρείται μία σημαντική αύξηση της τάξης του 55% το 2022 σε σχέση με το 2021 και επιπλέον 25% στους πρώτους 6 μήνες του 2023 σε σχέση με το 2022. Παρατηρείται, όπως είναι αναμενόμενο, μία αύξηση του κόστους με το τζίρο και για τα 3 έτη, καθώς και με την επιφάνεια της επιχείρησης. Το κέτερινγκ είναι η πιο ενεργοβόρα επιχείρηση, ενώ το μπαρ η λιγότερο.
- Το ποσοστό του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας του 2022 σε σχέση με το τζίρο του

2022 είναι 7,75%. Παρατηρείται έντονη διαφοροποίηση ανά είδος επιχείρησης, με το μπαρ να έχει το χαμηλότερο ποσοστό (4,5%) και το εστιατόριο το υψηλότερο (8,7%).

- Κατά μέσο όρο, μία επιχείρηση του κλάδου πλήρωσε περίπου 2.500 ευρώ για ενέργεια το 2021, πλήρωσε 4.300 ευρώ το 2022 και θα πληρώσει 6.200 ευρώ το 2023 (ως το διπλάσιο του ποσού που δηλώθηκε για το πρώτο εξάμηνο).
- Για την μέση τιμή που πληρώθηκε για τα άλλα καύσιμα, παρατηρείται μία σημαντική αύξηση της τάξης του 70% το 2022 σε σχέση με το 2021 και επιπλέον 44% στους πρώτους 6 μήνες του 2023 σε σχέση με το 2022. Παρατηρείται, όπως είναι αναμενόμενο, μία αύξηση του κόστους με το τζίρο και για τα 3 έτη, καθώς και με την επιφάνεια της επιχείρησης. Τα εστιατόρια είναι η πιο ενεργοβόρα επιχείρηση, ενώ τα κέτερινγκ το λιγότερο.
- Το ποσοστό του κόστους των άλλων καυσίμων του 2022 σε σχέση με το τζίρο του 2022 είναι 2,6% κατά μέσο όρο, με σχετικά μικρή διαφοροποίηση ανά είδος επιχείρησης.
- Ένα σημαντικό μέρος των επιχειρήσεων αδυνατεί να πληρώσει τακτικά τους λογαριασμούς ενέργειας: το 22% έχει πολλά χρέη, το 25% δεν πληρώνει τακτικά, το 47% πληρώνει μόνο συχνά τακτικά και μόνο το 21% πληρώνει πάντα τακτικά.
- Το ποσοστό των επιχειρήσεων που δυσκολεύεται να πληρώσει τον λογαριασμό της ενέργειας όλο και μεγαλώνει: μόνο το 17% δηλώνει ότι δεν τους πληρώνει λιγότερο τακτικά, το 59% ότι τους πληρώνει λίγο λιγότερο τακτικά, το 10% πολύ λιγότερο τακτικά και το 14% πάρα πολύ λιγότερο τακτικά.
- Η συντριπτική πλειοψηφία των απαντήσεων (86%) δείχνει ότι οι επαγγελματίες θεωρούν την τιμή της ενέργειας πολύ υψηλή.
- Οι επαγγελματίες θεωρούν επίσης υψηλή την τιμή των άλλων καυσίμων: το 51% τη θεωρεί πολύ υψηλή, το 40% υψηλή, ενώ το υπόλοιπο δηλώνει μέτρια ή χαμηλή τιμή.
- Ένα σημαντικό μέρος των επαγγελματιών θεωρεί την τιμή της ενέργειας αποτρεπτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της επιχείρησής του: 28% πολύ και 72% πάρα πολύ.
- Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων προτιμά να έχει μακροχρόνια ενημέρωση για την τιμή της ενέργειας: το 59% επιθυμεί να υπάρχει διαμόρφωση της τιμής και ενημέρωση γι' αυτή μία φορά κάθε χρόνο. Το 28% επιθυμεί μηνιαία και μόνο το 14% σε καθημερινή και εβδομαδιαία βάση (από 7%).
- Ένα σημαντικό μέρος από τους ερωτηθέντες επιθυμεί τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην διαμόρφωση της τιμής της ενέργειας: 11% πάρα πολύ, 36% πολύ, 13% μέτρια, ενώ το 18% μόνο λίγο και το 22% δεν επιθυμεί.

- Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων επιθυμεί την επιδότηση της τιμής της ενέργειας στον κλάδο: το 56% πάρα πολύ, το 18% πολύ, ενώ μόνο το 13% μέτρια, 11% λίγο και μόνο 8 απαντήσεις (2,5%) δεν επιθυμούν.
- Γενικά, δεν υπήρξαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των απαντήσεων των διαφόρων ερωτήσεων.
- Οι προτάσεις των ερωτηθέντων για τον έλεγχο της τιμής της ενέργειας είναι: μείωση της τιμής της ενέργειας (1η επιλογή με 32% των απαντήσεων), οριοθέτηση πλαφόν στην τιμή της (2η επιλογή με 20%), πάγωμα της τιμής της (τρίτη επιλογή με 16%), μείωση αισχροκέρδειας (4η επιλογή με 9.5%). Μία άλλη κατηγορία προτείνει μείωση των δημοτικών τελών (5%) ενώ υπάρχουν μόνο 4 απαντήσεις (2,4%) που προτείνουν μείωση της κατανάλωσης της ενέργειας.

Περιορισμοί της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο αποστάλθηκε στο σύνολο των επιχειρήσεων. Παρότι το σύνολο του δείγματος είναι σχετικά μεγάλο (319 έγκυρα ερωτηματολόγια), η έρευνα αυτή έχει δύο περιορισμούς:

- Ο πρώτος είναι ότι οι επιχειρηματίες που απάντησαν είναι όσοι θέλησαν να δημοσιοποιήσουν την άποψή τους (να τονιστεί ότι ο συγκεκριμένος περιορισμός ισχύει για όλες τις έρευνες με ερωτηματολόγια που πραγματοποιούνται με αυτόν τον τρόπο).
- Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, συνεπώς οι επιχειρηματίες που απάντησαν μπορεί να διαφοροποιούνται από αυτούς που θα απαντούσαν σε μία άλλη εποχή του χρόνου.

Συμπεράσματα

Παρά τα δύο παραπάνω σημεία, η έρευνα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για αρκετά σημαντικά συμπεράσματα.

- Το κόστος της ενέργειας (ηλεκτρικής και άλλων καυσίμων) επιβαρύνει όλο και περισσότερο τους επαγγελματίες της εστίασης.
- Το όλο και αυξημένο κόστος της ενέργειας αποτελεί σημαντική τροχοπέδη για τον κλάδο.
- Ένα σημαντικό μέρος των επιχειρήσεων αδυνατεί να πληρώσει τακτικά τους λογαριασμούς ενέργειας και το ποσοστό αυτό όλο και αυξάνει.
- Οι επαγγελματίες θεωρούν την τιμή της ενέργειας πολύ υψηλή.

- Οι επαγγελματίες επιθυμούν μείωση της τιμής της ενέργειας, σταθερή τιμή στο χρόνο και επιδότησή της.

Προτάσεις

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι ο κλάδος της εστίασης έχει δεχθεί σημαντική αρνητική επίδραση από το όλο και υψηλότερο κόστος της ενέργειας. Για να προστατευτεί ο κλάδος, οι προτάσεις που πρέπει να εφαρμοστούν από την πολιτεία για τη μείωση του ενεργειακού αντίκτυπου πρέπει να είναι αυτές που προτείνονται από τους ίδιους τους επιχειρηματίες:

- Η πρώτη είναι η μείωση της τιμής της ενέργειας.
- Η δεύτερη είναι η επιβολή κάποιου πλαφόν στην τιμή της.
- Η τρίτη είναι η διατήρηση σταθερής τιμής της ενέργειας μακροχρόνια χωρίς διακυμάνσεις μέσα στο έτος.

Βιβλιογραφία

ΑΔΜΗΕ (2023), Μεσοσταθμική τιμή αγοράς, <https://www.admie.gr/agora/enimerotika-deltia/mesostathmiki-timi-agoras>

ΡΑΕ (2023), Ευρωπαϊκός Χάρτης Τιμών Ηλεκτρισμού της Αγοράς Επόμενης Ημέρας, <https://shorturl.at/arLP2>

Eurostat (2023), <https://rb.gy/te6ub0>

Αναφορές στον Τύπο

Ημερησία (2023), «Ενέργεια: Καμπανάκι από την BofA για ακριβό φυσικό αέριο στην Ευρώπη το χειμώνα – Οι τιμές στην Ελλάδα», 27 Νοεμβρίου.

Καθημερινή (2022), «Η ακριβή ενέργεια γονατίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις», 27 Αυγούστου, <https://rb.gy/voyh6l>

Ναυτεμπορική (2023), «Γιατί θα γίνει πολύ ακριβή η ηλεκτρική ενέργεια», 24 Αυγούστου, <https://rb.gy/ro8k54>

Οικονομικός Ταχυδρόμος (2022), «ΣΕΒ: Καμπανάκι για το κόστος ενέργειας των επιχειρήσεων», 1 Νοεμβρίου, <https://rb.gy/fzzfr6>

Inewsg.com (2022), «Η ακριβή ενέργεια γονατίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις», 27 Αυγούστου, <https://rb.gy/kau14a>

B2Green (2022), «Η ακριβή ενέργεια λυγίζει νοικοκυριά και επιχειρήσεις», 23 Ιανουαρίου.

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

imegsevee.gr

Αθήνα

Αριστοτέλους 46, 104 33
210-8846852
info@imegsevee.gr

Θεσσαλονίκη

Κωλέττη 24, 54627
2310-545967, 2310-517843
thessaloniki@imegsevee.gr

Πάτρα

Πανεπιστημίου 170, 264 43
2610-438557
patra@imegsevee.gr

Ηράκλειο

Βασιλείου Πατρικίου 11, 71409
2810-361040, 2810-361080
iraklio@imegsevee.gr

Λάρισα

Καστοριάς 2α, 41335
2410-579876-7
larisa@imegsevee.gr

Ιωάννινα

Σταύρου Νιάρχου 94, 45500
26510-44727
ioannina@imegsevee.gr

Το παρόν ερευνητικό κείμενο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Θεσμική, ερευνητική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση της ΓΣΕΒΕΕ» με κωδικό ΟΠΣ 5001290. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020».

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

